

בעודשי"ת

שבע חיים

דברי תורה

מאת

כ"ק מרן אדמו"ר
הגה"ק זצוקללה"ה

דברי תורה

מאת

כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

פרשת בראשית תשפ"ד

גליון ב' אלפים צ"ב

שנה מ' • גליון א'

יוצא לאור ע"י

מכון הוצאה לאור "שבע חיים"

אגוד חסידי צאנז

רח' דברי חיים 5 • קרית צאנז נתניה

טלפון/פקס: 09-8820355

בארה"ב: 201-472-0556

תוכן הענינים

דברי תורה מאת כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זצוקללה"ה

שיעור חומש ורש"י

פרשת בראשית תשל"ז

- ביאור מה שאמרו טוב מאד זה מלאך המות, כי הצדיק אשר לא יחטא אינו מתיירא ממלאך המות ומשום מוזיק, כי אף אחד אין יכול להזיק לו.
- מנהג העולם לקדש בשבת גם בזמן שליטת מאדים, משום שביום שבת קודש נכנעים ומתבטלים כל כוחות הקליפות והסטרא אחרא, וגם מלאך רע בעל כרחו יענה אמן.
- מדברי היעב"ץ שקיום האומה הישראלית והצלחתם מכל מבקשי רעתם בגשמיות וברוחניות, הוא נס גדול יותר מכל הנסים.
- כמה כתות חטאים קמו במשך הדורות להסית ולהדיח את ישראל, והקב"ה הצילנו מידם כאשר אור התורה והתשובה מתרבה בעולם.
- מאז בריאת העולם יש מלחמה תמידית בין צד הטומאה המבקש להתנכל לצד הקדושה.
- אמירת ויכולו הוא עדות על מעשה שמים וארץ, כי אם בימינו אחרי כל הרשעים שביקשו להדיחנו מדרך ה', בכל זאת יכול יהודי לעמוד ולקדש על הכוס ולומר ויכולו, זאת היא העדות הגדולה ביותר שיש בורא ומנהיג לעולם והוא עוצר ביד הרשעים שלא יוכלו להפק זממם.
- על ידי אמירת קידוש מבטלים ומכניעים את כוחות הסטרא אחרא, כי באמירת קידוש אנו מעידים שהקב"ה עוצר ביד הקליפות שלא יוכלו להתגבר על ישראל.
- הכח להתגבר על הקליפות והמזיקים, הוא בזכות התורה כי היא קדמה לעולם ולכן כוחה עולה על כל הקליפות שנבראו אחרי כן.
- ירא ה' זוכה למתנת שמים להרגיש נועם זיו קדושת השבת והוא מאחר לצאת מהשבת וממחר לבוא.
- שבת קודש הוא זמן של חשבון הנפש על כל השבוע שעבר, וביום זה זוכה יהודי לכח עליון שיזכה לתת אל לבו שכל עסקי העולם הזה כאין נחשבו וכל העולם הזה כחלום יעוף.
- שמירת שבת אינה רק בשב ואל תעשה במניעה ממלאכה, אלא גם בקום ועשה, לקדש את השבת בתפילה ותורה בכל שעה פנויה.
- מי שימלא את כל השעות בשבת בתורה, יכול להיות תלמיד חכם רק מהלימוד בשבת בלבד, כי השבתות הם חלק שביעית מחיי האדם, ומתוך שבעים שנה הם עולים לחשבון של עשר שנים.
- בשבת לא יירד מן במדבר כדי שיהיו פנויים כל שעות היום ללימוד התורה ולא יהיו טרודים ללקוט המן.
- בשבת בראשית יש לאדם לקבל על עצמו לקדש את כל שבתות השנה בתורה, ובזאת יבחן אם שמחתו בשמחת תורה היו רצויים.

אין לנו על מי להישען אלא על אבינו שבשמים

דברי התחזקות לנוכח המצב בארץ הקודש מתוך שפע חיים דרשות חומש רש"י תשל"ח – פרשת בראשית

- חובת התחזקות באמונה שלימה בלי שום תערובת אמונה בכח הטבע.
- ארץ ישראל מושגת ומונהגת על ידי הבורא בכבודו ובעצמו, ולכן כל ההנהגה בארץ ישראל הוא כולו למעלה מדרך הטבע.
- אין הגליות מתכנסות אלא בזכות האמונה, כי אחרי שיאמינו ישראל באמת בכח אלקי למעלה מדרך הטבע יוכלו לעלות לציון ברינה.
- שבת בראשית מורה על חובת אמונת הבורא, ללמד שגם אחרי כל המצוות שקיימו בירח האיננים הרי שהיסוד והעיקר הראשון הוא האמונה השלימה בלי שום פקפוק.
- כל אומה מבקשת לעצמה כלי נשק מיוחד שיש רק לה, ולנו יש את ספר התהלים ואת כח התפילה שזוהו דבר שאין לשום אומה ולשון בעולם.
- אין הגאולה יכולה לבוא רק אחרי שיבואו בני ישראל להכרה שאין להם שום עזרה ומפלט בדרכי הטבע, ויאמרו 'להיכן נלך ולהיכן נבוא', וידעו כי רק לה' הישועה.
- באחרית הימים לפני ביאת המשיח ישתברו כל אלילי השוא וכל האמונות והתקוות, וכולם יבואו להכרה שאין לנו להישען אלא על אבינו שבשמים, ורק אז יכול לבוא משיח.

דברי תורה מאת כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

על פי התורה אשר יורוך

- מספה"ק אגרא דכלה בשם הזוהר הקדוש, שכל המחודש חידושי תורה, הרי זה כאילו ברא שמים וארץ חדשים, כי כל אחד מבני ישראל יכול לחדש בתורה כפי הראוי לו.
- מספה"ק דברי יחזקאל, שנרמזו בתחילה תיבת 'אמת' בסופי תיבות שלא כסדר, דהאדם יכול לעבוד על מדת אמת אף שמתחילה יהיה שלא כהוגן ולא בשלימות.
- דברי הרמב"ן בענין "לא תסור", דאף כשידמה שהחכמים טעו בדבריהם, גם כן ישמעו לקולם, כי כיון שהם פסקו כך, נתהווה הלכה כמותם.
- מהקדמת ה'קצות החושן', שהביא את דברי הר"ן, דגם כשהשי"ת אומר 'טהור', יכולים חכמי ישראל לומר 'טמא', כי התורה נמסרה על פי הכרעת שכלם.
- הענין שהמחודש בתורה בורא עולמות חדשים, כי השי"ת מורה בכך שנתן את כח החידוש בתורה לבני ישראל.
- מהמהרש"ם, דהדן דין אמת לאמיתו נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית, דדווקא כשרן "לאמיתו", כלומר לפי שיקול דעתו, כי הרשות ניתנה בידו לפסוק כפי שעולה במחשבתו.
- מהגה"ק ממונקאטש בשם הרה"ק משינאווא ששמע מחו"ז הישמח משה זי"ע, דכשאדם מחדש ומפלפל בתורה, זה נעשה אמת לאמיתו.
- נרמז תיבת 'אמת' שלא כסדר, דאף שמפלפל שלא באמת, מ"מ אחר שכבר דרש הרי שמכאן ולהבא יהא זה דבר אמת.
- ניעוץ סוף התורה לתחילתה, דכל בני ישראל יכולים לחדש בתורה על פי האמת.

דברי תורה

מב"ק מרן אדמו"ר הגה"ק וצוקללה"ה

שיעור חומש ורש"י פרשת בראשית תשל"ז

בתחילת הבריאה שהקב"ה התנה עם מעשה בראשית על מנת שיקבלו ישראל את התורה.

*

נראה לכאר בהקדם דרשת חז"ל (בראשית רבה ט, מ) על הכתוב כאן וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד, טוב מאד זה מלאך המות, ע"כ. ולכאורה הוא פלא, כי אמנם לא רחוק הוא להבין שכל מה שברא הקב"ה בששת ימי בראשית, אפילו עשב קטן ותולעת קטנה, כל דבר ודבר הוא טוב מאד, אבל כיצד יובן בדעת אנוש לומר על מלאך המות שהוא טוב מאד.

אכן הביאור בזה הוא על פי מה שאמרו חז"ל (שבת נה, א) אין מיתה בלא חטא, וכעין זה מצינו (ברכות לג, א) אין ערוד ממית אלא החטא ממית, נמצא שמלאך המות מצד עצמו אינו רע, ולא הוא הגורם למיתה אלא החטאים, והוא רק עושה את התוצאה של חטאי בני אדם, ולכן הצדיקים שהיו נקיים מחטא הם לא חששו ולא התייראו כלל ממלאך המות, כמו שמצינו בגמרא (חגיגה ד, ב) כרב כיבי בר אביי שמלאך המות היה שכיח אצלו עיי"ש, וכן מצינו בעוד אמוראים (ראה ברכות נא, א; עבודה זרה כ, ב).

בתורה"ק (בראשית א, לא) וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד ויהי ערב ויהי בוקר יום הששי.

פירש רש"י, יום הששי, הוסיף ה' בששי בגמר מעשה בראשית, לומר שהתנה עמם על מנת שיקבלו עליהם ישראל חמשה חומשי תורה. דבר אחר, יום הששי, כולם תלויים ועומדים עד יום הששי, הוא ששי בסיון המוכן למתן תורה, ע"כ.

בפשטות נראה ששתי דרשות אלו שהובאו ברש"י תלויות במחלוקת רבנן ורבי יוסי (שבת פו, ב) אימתי ניתנה תורה, שרק לרבנן הסוברים שבששי בסיון ניתנה תורה, אפשר לדרוש שיום הששי רומז על יום ששי בסיון, אבל לרבי יוסי הסובר שבשבעה בסיון נתנה תורה, שוב אין שייך לדרוש הכתוב יום השישי על שישי בסיון, כפי שבאמת כבר הקשו התוספות (עבודה זרה ג, א ד"ה יום הששי), עיי"ש מה שתרצו לדרכם, ובהכרח לדרוש כדרשה הראשונה, שהתנה עמם על מנת שיקבלו חמשה חומשי תורה הרמוזים באות ה' של הששי.

אך בעיקר דרשות אלו יש להבין למה בא רמז זה דוקא בפסוק האמור ביום הששי, ולכאורה היה ראוי לרמז כבר

בתחילת ליל שבת, והוא ממונה על חורבן ומלחמה והוא בממשלת ס"מ).

ובבאר היטב שם (ס"א) הביא את דברי התקוני שבת ביתר הרחבה, ו"ל, שיקדש קודם לילה, כי בתחילת ליל שבת הוא מול מאדים, וסמ"ל מושל עליו, ובסוף יום ו' מול צדק, ומלאכו צדקיא"ל, והם שני מלאכים [המלוים את האדם לביתו בליל שבת] אחד רע ואחד טוב (שבת ק"ט, ב), לכן יקדש בצדק, או ימתין עד שיעבור ממשלת מאדים ויקדש, עב"ל.

הן אמנם היו צדיקים שנהגו כן, וכן נהג כ"ק אאמור"ר זי"ע, להקפיד שלא לקדש בזמן שליטת מול מאדים, וגם כאשר סיימו להתפלל בשעה מוקדמת, המתינו מלקדש עד אחרי שליטת מאדים, אבל המנהג ברוב העולם לא לחשוש לכך.

אף שבוודאי דברי המגן אברהם בשם התקוני שבת הם תורת אמת, אך נראה ליישב מנהג העולם שלא חששו לכך, לפי שקדושת שבת קודש סגולתה גדולה להכניע ולבטל את כל רע, וכדברי הזוהר הקדוש (ח"ב פרשת תרומה דף קלה, ב) כד עייל שבתא וכו' וכל שולמני רוגזין ומארי דדינא כלהו ערקין ואתעברו מינה וכו'. ונראה עוד שתומכים בזה יתדותיהם על לשון המחבר בשלחן ערוך שכתב 'כשיבוא לביתו ימהר לאכול מיד', שכוונתו על סתם בני אדם שאין מתפללים בעוד היום גדול, אלא מתפללים בזמנה באופן שקוראים שמע בזמנה בתחילת הלילה, ומסיימים תפילתם בתחילת הלילה בשעת שליטת מול מאדים, ועליהם כתב שימהרו לקדש ולאכול מיד באותה שעה, ולא יתיירו ממשלת מול

בן הדברים אמורים לגבי כללות ענין השדים והמוזיקים, שהצדיק אשר יעשה טוב ולא יחטא אינו מתיירא מהמוזיקים אלא הוא שולט עליהם, ומתקיים בו (תהלים צ"א, ז) יפול מצדך אלף ורבבך מימינך אלף לא יגש, כפי שמצינו (קידושין כ"ב, ב) ברב אחא בר יעקב שהכניע והכרית ראשיו של מוזיק אחד מסוכן אשר ישב בבית אחד וכולם התיירו להיכנס שם אפילו ביום, עיי"ש, זאת כי אין בכח הרע להתקרב לגבול הקדושה ולהזיק למי שאין בו חטא, כאמור (ישעיהו י"א, ט) לא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים, וכבר אמר שלמה המלך (משלי ז', ז) ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלים אתו.

*

על דרך זה נראה לבאר הענין שנפסק בשלחן ערוך בהלכות קידוש בליל שבת (או"ח סימן רע"א, א) כשיבוא לביתו ימהר לאכול מיד, וביאר המגן אברהם (ס"א) שהכוונה שימהר לקדש כדי שיזכור שבת בכניסתו. אך שוב הביא המגן אברהם מה שכתב בתקוני שבת, שיקדש קודם תחילת הלילה, כי בתחילת ליל שבת שולט מול מאדים, ובסוף יום הששי שולט מול צדק, לכן יקדש בצדק (ראה במחצית השקל שם שהביא את סדר המזלות (מרש"י במסכת שבת דף קכ"ב, ב ד"ה דקיימא) שבתחילת יום רביעי נתלו ברקיע שבעה כוכבי לכת, שבתאי, צדק, מאדים, חמה, נוגה, כוכב, לבנה, וכל אחד משמש שעה אחת, ואחריו משמש שעה הכוכב שאחריו, ונמצא לפי החשבון שמול צדק משמש סוף יום הששי, דהיינו שעה י"ב של היום, ומאדים שאחריו משמש

ליל שבת (ועיין עוד ערוך השולחן, סימן רעא, יא; שו"ת דברי יציב, חלק ז, סימן כט).

*

ברם, יש לדעת שאלו הדברים מותנים לפי ערך שמירת השבת, שהאיש אשר הוא מקדש שביעי כראוי לו ושומר שבת כדת מחללו, ובכך הוא מעיד שהקב"ה הוא שליט בשמים ובארץ, והוא משנה עתים ומחליף את הזמנים ומסדר את הכוכבים במשמרותיהם, הוא אכן זוכה בזכות שמירת שבת שלא להתיירא כלל מהמזלות, אבל אם ח"ו אין נוהר בקדושת שבת ובשמירה ככל חוקתיה והלכותיה, אזי יש כח למזלות לשלוט עליו ח"ו.

*

בזה יובן מה שכתבו הפוסקים (מהזור ויטרי סימן קנו; שבלי הלקט סימן סו; שו"ע או"ח סימן רסח, ז, ושם בלבוש ס"ז וס"ז סק"ה) שכל האומר ויכולו כאילו מעיד על מעשה בראשית, ולכן יש לאומרו בעמידה כמו עדים שנאמר בהם (דברים יט, ז) ועמדו שני האנשים, וכן כתבו ברעת זקנים לבעלי התוספות כאן וז"ל, ויכולו השמים, מנין שאנו אומרים אותו בעמידה, לפי שהוא עדות להקב"ה שברא עולמו בששה ימים, ועדות מעומד, דכתיב ועמדו שני האנשים, עיי"ש. ולכאורה יש להבין מה שייך בזה עדות, והלא אין העדים מעידים אלא על מה שראו בעיניהם, ולא מה שנתאמת אצלם באמונה בלי שראו בעיניהם, ואיך אנו בימינו יכולים להעיד על בריאת שמים וארץ. הן אמנם היו צדיקי עולם יחידי סגולה שנפקחו עיניהם ולבם לזכור מעשי בראשית בהיות נשמתם

מאדים השולט אז, לפי שקדושת שבת מבטלת את כל כח המזויקים.

זה נראה הביאור בדברי הגמרא (שבת שם) תניא רבי יוסי בר יהודה אומר, שני מלאכי השרת מלווין לו לאדם בערב שבת מבית הכנסת לביתו, אחד טוב ואחד רע, וכשבא לביתו ומצא נר דלוק ושלחן ערוך ומטתו מוצעת, מלאך טוב אומר יהי רצון שתהא לשבת אחרת כך, ומלאך רע עונה אמן בעל כרחו, עיי"ש, ולפי הנזכר שהכוונה על שני המלאכים הממונים על מול צדק ומאדים, מבואר שמול מאדים בעל כרחו עונה אמן לברכתו של מול צדק, והכוונה שבכח קדושת שבת מתבטל ונכנע כל שליטתו של מול מאדים.

בעיני זה כתב גם ביערות דבש (חלק ב, דרוש ב; דרוש ו; דרוש י) שעל פי סדר המזלות שולט ביום שבת קודש מול שבתאי [והכוונה בשעה ראשונה של יום השבת, ומול מאדים שולט בשעה הראשונה של ליל שבת], ומול שבתאי מורה על חורבן והרס ושממה ועצבות, כך שמצד המזל יש סכנה לשמוח בו, אבל אצל בני ישראל שהם למעלה מן המזלות [כפי שדרשו בגמרא (שבת קנו, א) מהכתוב (ידימיהו י, ב) ומאותות השמים אל תחתו], אזי אדרבה יום שבת היא מנוחה ושמחה אור ליהודים, ואוכלים מעדנים ושותים ממתקים כי חדות ה' הוא מעוזם, להורות שאין אנו תחת שליטת המזלות, עכ"ד (וראה ש"ך על התורה בפרשתו, עה"פ יום הששי). וכשם שאין ישראל יראים משליטת כוכב שבתאי כי הם למעלה מהמזלות, כך אין מקום להתיירא ממול מאדים, ובפרט בשבת קודש שכאמור כל המזויקים בטלים ונכנעים, ולכן נהגו העולם לקדש בתחילת

נפקד ממנו בכל תוקף גלותינו אפילו אות וניקוד אחד מתורה שבכתב וכל דברי חכמים קיימים, מה יענה על זה פילוסוף חרף, הוד המקרה עשתה כל אלה, חי נפשי כי בהתבונני בנפלאות אלה, גדלו אצלי יותר מכל ניסים ונפלאות שעשה הש"י לאבותינו במצרים ובמדבר ובארץ ישראל, וכל מה שארך הגלות יותר נתאמת הנס יותר, עכ"ל.

אם כה כתב היעב"ץ כבר בימיו, על אחת כמה וכמה שהדברים נכונים בימינו אלה. הרי כאשר מכיטים בציור מפת העולם כמעט ואין רואים את ארץ ישראל אשר היא מסומנת שם רק כנקודה זעירה, ולעומת זאת היא מוקפת סביב בארצות גדולות המלאות עשרות מליוני ישמעאלים שונאי ישראל, אשר נועצו לב יחדיו לאמר לכו ונכחידם ולא יזכר שם ישראל עוד ח"ו, וברוך ה' שלא נתננו מרף לשיניהם והוא ית"ש פורס סוכת שלומו על כל עמו ישראל ועל ירושלים להצילנו מכף כל העריצים. כזאת התבוננתי השבוע בהיותי בעיה"ק צפת [ביום רביעי, כ"ו תשרי תשל"ז], שבמרחק כמה פרסאות משם נלחמים הערביים אלה באלה וחרב איש ברעהו, ורבים נופלים שם חללים בכל מיני מיתות משונות, והנה כאן בארץ ישראל אין פרץ ואין צווחה בחסדי ה' המרובים, ויהודים מתהלכים שאננים ושקמים, לומדים בישיבות ותלמודי תורה באין מפריע, והן הן נפלאותיו של הש"י השומר עמו ישראל לעד.

פלא זה הוא גם ברוחניות, כנזכר מדברי היעב"ץ, שלא נפקד מאתנו בכל תוקף גלותנו אפילו אות וניקוד אחד מתורה שבכתב וכל דברי חכמים. פלא זה

תחת כסא הכבוד, כמו האחים הקדושים הרבי ר' אלימלך זי"ע והרבי ר' זושא זי"ע, שזכרו מה שנעשה בעת שנשמם היתה אצל אדם הראשון^א, והם אכן היו יכולים להעיד על מעשה בראשית בעדות ראויה, אבל אנשים פשוטים כמונו מה שייך שנבוא להעיד על מעשה בראשית.

ברם ביאור הענין נראה, על פי מה שכתב הגה"ק רבי יעקב עמדין זצוק"ל בלשון שבועה (בסידור, סולם בית א-ד"ה וידע אמונה) אודות נס תקומת האומה הישראלית כל הדורות כשה אחת בין שבעים זאבים, וז"ל, מי שיעיין ביחוד ענינו ומעמדנו בעולם, אחר כל מה שעבר עלינו מהצרות והתמורות אפים מהשנים, ואין אומה נרדפת בעולם כמונו, כל האומות הקדומות העצומות אבד זכרם, ואנו הרבקים בה' כולנו חיים היום, ולא

^א מסופר בפי העולם, שהרה"ק הרבי ר' זושא מאניפולי זי"ע שאל פעם את אחיו הרה"ק הרבי ר' אלימלך זי"ע: אמור לי מיילעך, הלא בידוע מה שאמרו במדרש (שמות רבה מ, ג) שכל נשמות הצדיקים היו כלולות באדם הראשון, ומסתמא גם אנחנו היינו שם, ואם כן כיצד הנחת לו לאדם הראשון לאכול מעץ הדעת. השיב לו הרבי ר' אלימלך דברים מופלאים דברי אלקים חיים: דע לך, שאכן התיישבנו לאסיפה לדון בדבר, עד שנמלה ההחלטה בלבנו לתת לו לעשות כרצונו, וזאת כיון שהנחש פיתה אותו לאמר (בראשית ג, ה) כי ביום אכלכם ממנו ונפקחו עיניכם והייתם כאלקים יודעי טוב ורע, ואם לא היה אוכל בסופו של דבר, היה כל ימיו מסתובב במחשבה מדומה שאלמלי היה אוכל היה מתקיים מה שאמר הנחש, אז אמרנו מוטב שיאכל ויחזור ויאכל ויווכח לראות כי הוא אינו אלא בשר ודם, עכד"ק. (בשיעור חומש ורש"י פרשת נצבים וילך תשל"ג, גליון אלף תרפ"ה)

התורה שכתובה יאיר לכל הסביבה. כאשר אמרתי בתוך דברי במעמד הנחת אבן הפינה לקרית צאנו בנתניה, לכאר מה שמצינו (קהלת ד, יג, עיי"ש במדרש קהלת רבה ד, א [ג]; וזה"ק פירשתי וישב ח"א קטמ, א) שהיצר הרע מכונה 'מלך זקן וכסיל', שהכוונה שככל שהיצר הרע נהיה יותר 'זקן' אנו נוכחים לראות כמה הוא יותר 'כסיל', שלא ידע לחשב נכונה את העתיד להיות, ובעוד שבתחילת דרכו טעה לחשוב שזממו עלה בידו להקים את העיר נתניה כעיר אשר לא יבוא דבר ה' בתוכה, הרי כעבור עשרות שנים הוא רואה כי טעה בכל חשבוננו ולשווא היה כל עמלו. וכן הוא בעוד ערים ומקומות ישוב בארץ ישראל, וכל זאת הוא כח אלוכי אשר הבורא כל עולמים שומר שלא יכבה אור התורה ושלא יוכלו חורשי רעה להפיק זממם.

אף גם זאת באמריקה ביקשו הרפורמים לעקור את הכל, שלא יראה ולא ימצא עוד דמות של יהודי בארצם, וכבר דימו שמזימתם עלתה בידם להוציא לשמד את כל היהודים, אולם בימינו רואים אנו כי כל תקוותיהם כלו בעשן כלו, ויש באמריקה היום הרבה מקומות של תורה וקדושה, והרבה היכלות מלאים לומדי תורה, והיהדות פורחת ועולה מיום ליום, בשעה שקהילות הרפורמים מצטמקים ורע להם.

הלל כל עין רואה בחוש שאין זה דרך הטבע כלל, ובפרט כאשר רשעים הללו משופעים בממון, ולהם הכח והגבורה להיות מושלים ולעשות ככל העולה על רוחם, בעוד שיראי ה' הם דלים ועניים ואין כוחם אלא בפה, ובכל זאת רואים אנו את חסדי ה' המרוכים שלא

צריך לשנן שוב ושוב, כי הנה בדורות האחרונים יצאו אנשים בני בליעל לייסד כתות שונות של תרבות אנשים הטאים, וזממו להסית ולהדיח את ישראל מדרך התורה, ולהעבירם על דתם בכל מיני דרכים ואופנים, והנה עינינו הרואות היום את חסדי ה' המרוכים עלינו שאדרבה מתקיים בנו 'כאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרוץ', ומיום ליום מתרבים עוד ישיבות ועוד כוללים ועוד בתי מדרש.

בימינו רואים אנו שנכובה תוחלתם של כל אותם חוטאים ומחטיאים, וגם אותם מקומות ישוב שהיו רחוקים מתורה ומצוות הרי שכיום מאיר שם אור התורה ומתרחבים שם גבולות הקדושה. כן ראיתי לאחרונה אגרת ברכת השנים שנשלח בערב ראש השנה מנבאי בית כנסת בקיבוץ 'עין חרוד', אשר בשנים עברו נודע שמו של ישוב זה לרוע על שעקרו שם היהדות מכל וכל רח"ל, והנה עתה עבר שם רוח טהרה וכבר יש שם בית כנסת, ומכך רואים כי לא עלתה זממם בידם.

בן ידוע שכאשר יסדו את העיר תל אביב התנו תנאי ראשון קודם למעשה שלא יבנו בה אפילו בית כנסת אחד, והיום יש שם יותר משמונה מאות בתי כנסיות ובתי מדרשות בליעה"ר. כך גם בעיר נתניה היתה עצת היצר הרע בלב המייסדים לייסדה באופן שתהיה עיר ככל ערי הגוים, אולם היצר הרע בכסילותו לא ראה את הנולד שברכות הימים יתיישבו בה יהודים שומרי תורה ומצוות, והם יקימו הרבה בתי כנסת ובתי מדרש וירחיבו את גבולות הקדושה, ותבנה ותכונן בתוכה 'קרית צאנו', אשר אור

הכוס ולברך בשם ה' באין מפריע, כאשר הכוס אינו נשפך מידו ופיו אינו מתעקם בעת דיבורו ורשעים אין עומדים אצל חלון ביתו לחרפו ולגדפו, זה סימן מובהק ועדות נאמנה ביותר שהקב"ה ברא מעשה בראשית, הוא שליט בשמים ובארץ והוא עוצר בעד כוחות הטומאה ואומר להם עד פה תבואו.

מאז בריאת העולם קיימת מלחמה תמידית של צד הרע נגד צד הטוב, קין קם על הבל אחיו ויהרגהו; הרשעים שבדור עמדו על נח להורגו כמובא במדרש (עיין בראשית רבה לב, ח); נמרוד השליך את אברהם אבינו לכבשן האש (שם לח, יג); ישמעאל ביקש להרוג את יצחק, כאמור (בראשית כא, ט) וטרא שרה את בן הגר המצרית אשר ילדה לאברהם מצחק, ובמדרש (שם נג, יא) שהיה יורה חיצים על יצחק להרוגו.

בך גם עשיו ביקש להרוג את יעקב ואמר (בראשית כו, מא) יקרבו ימי אבל אבי ואהרגה את יעקב אחי, אשר שנאה עזה זו משוללת כל הגיון, מה חרי האף הגדול הזה על יעקב אחיו, אם מחמת הבכורה שקנה ממנו, הרי הוא עצמו ביזה את הבכורה ואמר (שם כה, לב) הנה אנכי הולך למות ולמה זה לי בכורה, ואם מחמת הברכות שקיבל יעקב, הלא אותו רשע כפר בעיקר (ראה נבא בתרא מו, ב; רש"י בראשית כה, כז), וכי האמין בברכות שברך אביו, אתמהה. אלא התירוץ הוא, ששנאה זו היא אותה שנאה עזה וכבושה של צד הרע כלפי צד הטוב, עד שלא היה יכול עשיו להסכים שיעקב יזכה לאיזה דיבור טוב מצד אביו ויקבל איזה דבר חשוב אצל יעקב כטובה, ובעבור כך יצא

עלתה ביד הרפורמים להפק זממם, ואדרבה אור התורה מתרבה בתוספת אורה מיום ליום, וגבולות הקדושה מתרחבים יותר ויותר, בראותנו בחוש כי דבר אלקינו יקום לעולם (ישעיהו מ, ח) וקושמא קאי (שבת קד, א). הרבה משפחות יש באמריקה שהאב התנהג כגוי גמור רח"ל, וכיום מן הימים, ללא שום סיבה מובנת בדרך הטבע, עוברת רוח מטהרה על בנו שחוזר בתשובה, ובן זה מחזיר למוטב את אביו ואת כל בני ביתו, הוא מכשיר את כל כלי הבישול ומשמיע לאב שיעורי תורה עד שכל הבית משתנה לטובה.

מבל זאת אנו רואים את יד ה' הגדולה אשר באברתו יכך לנו להגן בעדנו מכל מבקשי נפשינו, וכדבר הכתוב (שמואל א יב, כב) כי לא יטוש ה' את עמו בעבור שמו הגדול כי הואיל ה' לעשות אתכם לו לעם, וכאמור (תהלים צד, יד) כי לא יטוש ה' עמו ונחלתו לא יעזוב. ורק בכח אלקי יכולים אנו בימינו לשמור ולעשות את דברי התורה, להתפלל ולברך לפניו.

*

זו הכוונה במה שאמרו שכל האומר ויכולו כאילו מעיד על מעשה בראשית, דהיינו שעצם הדבר שיהודי יכול לעמוד בליל שבת קודש וכוסו בידו ולומר יום השישי ויכולו השמים וגו', זאת היא העדות הגדולה ביותר שהקב"ה הוא בורא ומנהיג לכל הברואים והוא מושל ושליט בעליונים ובחתוננים, שהרי יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום וכו' ואלמלא הקב"ה שעוזר לו אינו יכול לו (סוכה נב, ב), וכאשר אנו רואים שעל אף תוקף כוחות הסטרא אחרא הנלחמים תמיד בכל עת נגד צד הקדושה, בכל זאת יכול יהודי לקדש על

בגלות, ואחרי החורבן הנורא של הצר הצורר היטלר ימ"ש לפני כשלושים שנה, ואחר כל מה שהרשעים המיפשים התגברו בכל הכוחות והאופנים להצר את רגלי הקדושה ולגזור גזירות שמו, בכל זאת יהודים ממשכים לשמור שבת קודש ולומר ויכולו, אין זה שום דרך הטבע אלא כח אלוקי בלבד, וזו היא עדות ניצחת כי ה' הוא האלקים ונשגב ה' לבדו.

עדות זו מתחזקת ביותר כאשר מקדשים בתחילת ליל שבת קודש בשעה ששולט מזל מאדים, וכמנהג רוב העולם, כי דווקא בשעת שליטת מזל מאדים אשר הם"מ שולט עליו כנ"ל, אז עומד יהודי ומקדש על הכוס, כאשר השלחן ערוך לפניו בבשר ודגים וכל ממעמים אשר השי"ת השביעו מטובו, להורות שגם אחרי כל הרשעים שעמדו על ישראל וזממו להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך, בכל זאת יהודים חיים וקיימים ועושים את השבת לדורותם ברית עולם, וזו העדות הגדולה ביותר שהקב"ה הוא עושה מעשה בראשית והוא שליט בעליונים ובתחתונים.

*

בסגנון זה יש לבאר את דברי המדרש (ויקרא רבה ל, ב) ישראל ואומות העולם באין ומקטרגים לפני הקב"ה בראש השנה ולית אנן ידעין מאן נצח, אלא כמה שישאל יוצאין מלפני הקב"ה ולולביהן ואתרוניהן בידן אנו יודעין דישאל אינון נצוחיא, עיי"ש. ובפשטות אינו מובן מה עדות והוכחה יש בכך כאשר ישראל נוטלים בידיהם בחג הסוכות לולב ואתרוג שהם ניצחו ברין.

להילחם עם יעקב ולבקש להורגו. כך סוכבת והולכת שנאה זו דור אחר דור, כי כשם שהלילה והיום הם שני דברים סותרים ומנגדים זה את זה, כך הקדושה ולהבריל כוחות הטומאה הם שני כוחות מנוגדים, וכוחות הטומאה והסמרא אחרא מתנגבים כל היום לבלע את הקודש ולגרום ח"ו להסיר את האמונה מלב בני ישראל.

שמעתי מכ"ק אמור"ר זי"ע ששמע מפה קדשו של זקה"ק מצאנו זי"ע, בעל דברי חיים, שאמר פעם: פלא והפלא, היכן שיש רשע בעולם הוא שונא אותי, יש אפילו רשעים שמעולם לא ראו אותי ולא שמעו שאני קיים, ובכל זאת הם שונאים אותי, עכד"ק, וזה פלא גדול וצריך לימוד. אך הוא אשר דברנו, שכך היא דרכה של הסמרא אחרא, מאז בריאת העולם, שלוחמת בכל עווה נגד צד הקדושה ונגד יהודים המתנהגים בקדושה ובטהרה, ואף דאינה לא חזי מזלייהו חזי ומרגישים שנאה אפילו כלפי צדיק שאין מכירים אותו.

הנה כי כן, בהגיע יום שבת קודש, כאשר אנו רואים שעל אף המלחמה הכבדה והתמידית של צד הטומאה נגד צד הקדושה, בכל זאת ישראל קדושים מכינים עצמם לקראת שבת מלכתא, טובלים ומטהרים עצמם במקוה, באים לבית ה' להפיל תחינתם לפניו, ואומרים ויכולו בתפילה, ושוב חוזרים לביתם לקדש על הכוס ולומר ויכולו, זאת היא העדות הגדולה ביותר שיש בורא עולם ומנהיג לבירה אשר רק הוא לבדו לא נתן לשבט הרשע לנוח על גורל הצדיקים. אם לאחר יותר מאלף ותשע מאות שנה

מומאה, אולם הקב"ה עוצר בעדם שלא יוכלו להפק זממם.

בוה יוכן מעשה ששמעתי שהיה אצל דו"ר הרה"ק משינאווא זי"ע, שפעם אחת הביאו אליו איש אחד שנכנס בו דיבוק של רוח רעה רח"ל, והיה צועק ואומר שיקחוהו אל הרה"ק משינאווא. כאשר הביאוהו לשם ביקש ואמר שהוא רוצה לשמוע את הרה"ק מקדש על הכוס בשבת קודש, באמרו שהוא היה באיזה מדבר שמם רחוק מאוד מאוד, ובליל שבת קודש שמע קול המכריז שכולם יחרישו, כי כעת הרבי משינאווא עושה קידוש, ונבהלים ונרעשים מפניו כל כוחות הטומאה מקצה הארץ ועד קצהו.

הענין בזה הוא, שבשעה שיצאו מפה קדשו של הרה"ק משינאווא הפסוקים ויכולו השמים והארץ וכל צבאם וגו', כי בו שבת מכל מלאכתו אשר ברא אלקים לעשות, אשר בזאת העיד כי השי"ת ברא העולם ומשיגוהו על בניו בעינא פקיהא שלא יוכלו כוחות הטומאה לעשות בהם כרצונם, באמירה זו פעל הרה"ק להכניע ולשבר את כל הקליפות.

*

לבח זה להתגבר על המזיקים, זוכים ישראל בזכות התורה, אשר היא קדמה לעולם כפי שדרשו חז"ל (פסחים נד, א) מהכתוב (משלי ה, כב) ה' קנני ראשית דרכו, והוא שהביא רש"י על הכתוב בראשית ברא וגו' (ריש פרשתן) שדרשוהו רבותינו ז"ל (בראשית רבה א, א; פסיקתא זוטרותא בראשית א, א) בשביל התורה שנקראת ראשית דרכו, ובשביל ישראל שנקראו (ירמיה ב, ג) ראשית תבואתו.

אלא הביאור הוא, שבכל ראש השנה מתגברים שרי מעלה של אומות העולם לגזור גזירות שמד על ישראל, להסירם מהאמונה הקדושה ח"ו, וכאמור שזאת היא מלחמת עולם מדור דור של צד הטומאה נגד צד הקדושה, אולם כאשר אנו רואים בהג הסוכות את בני ישראל נומלים בדיהם לולב ואתרוג ושמחים לפני ה' שבעת ימים, אחרי כל כך הרבה נסיונות קשים וקליפות קשות והמים הזידונים ששטפו ראשם, זה עצמו הוא הסימן וההוכחה הגדולה הנראית עין בעין כי דידן נצה וקושטא קאי.

*

בהיות כן, בכל פעם שיהודים מקדשים על הכוס בליל שבת קודש, הם מעוררים ופועלים להכניע את כל הקליפות וכל שולטני רוגזין ומארי דדינא כוליהו ערקין והיו כלא היו, שהרי כאמור כל קידוש הוא עדות שהקב"ה הוא בורא ומנהיג לעולם והוא עוצר ביד המים הזידונים של כוחות הטומאה שלא יוכלו להתגבר על ישראל, על דרך שאמרו בגמרא (בבא בתרא עג, א) שגלי הים רוצים תמיד בכל שעה לשמוף ולאבד את העולם, אולם הקב"ה קבע את החול כגבול לעצור בעדם, שנאמר (ירמיהו ה, כב) אשר שמתי חול גבול לים חוק עולם ולא יעברנהו. וכן דרשו חז"ל (בראשית רבה כג, ז) על הכתוב (איוב לה, ז) ואומר עד פה תבוא ולא תוסף ופה ישית בגאון גלך, שבראשית הבריאה עלה הים והציף את העולם ונער בו הקב"ה ואמר לו עד פה תבוא. כך גם בכל שעה רוצים הקליפות להתגבר על ישראל בשמף מים רבים של

מהרשעים מבני אדם, ולא מהקליפות והמוזיקים, המחבלים והמשמינים.

והדרך לזכות לשמירה זו של 'ה' לי', הוא על ידי שאדם עוסק בתורה, שבוה הוא דבוק בהקב"ה (ראה זוה"ק פרשת אחרי ח"ג ע"ג, א; תניא פ"ד ופכ"ג), כי אין לו להקב"ה בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה בלבד (ברכות ח, א), וממילא מתקיים בו 'לא אירא וגו', וכל הגוים העומדים עלינו ככסלא לאוגיא לא ירעו ולא ישחיתו ולא יוכלו להפק זממם.

בבן יבואר כמין חומר, שאחרי שאמר הכתוב וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד, ודרשו חז"ל טוב מאד זה מלאך המות, והכוונה גם על כל הקליפות והמוזיקין, שכולם הם טוב מאד, אחרי שאין בכוחם לשלום ולהזיק לשום אדם מישראל, לזה הסמיך כאן הכתוב ואמר שהדרך להתגבר על כל המוזיקין ולבטל את כוחם, הוא על ידי יום השישי וגו', וכדרשת חז"ל שהתנה עמהם על מנת שיקבלו עליהם ישראל חמשה חומשי תורה, ורומזו על שישי בסיון המוכן למתן תורה, ולהורות שעל ידי כח התורה נעשה כח הסטרא אחרא במל ומבוטל וכלא נחשב ונמתקים כל הגבורות והדינים בעולם, כענין שהוכרנו למעלה שאפילו מלאך רע יענה אמן, שגם מול מאדים ששולט עליו הס"מ נכנע תחת מול צדק.

ונרמזו עוד בפסוק יום השישי וגו', שביותר מתקיים ענין זה ביום שבת קודש, שעל אף שמול מאדים ושבתאי מורים על שממה, מכל מקום ויברך אלקים את יום השביעי ויברכהו ויקדשהו לישראל שלמעלה מן הטבע, וממילא כל המוזיקין נכנעים תחתיהם עד

דהיינו שאלמלי לא הקדים הקב"ה לברוא את התורה קודם לעולם, אזי לא היה אפשר לישראל להתגבר על כל המוזיקים, אבל עכשיו שהתורה קדמה והיא ראשית לבריאה, הרי יש לתורה דין קדימה להתגבר על המוזיקים, ושוב ישראל אינם מתייראים מכל המוזיקים אשר כולם יאבדו מפניהם, וכמוכא בילקוט ראובני (בפרשתו, עה"פ ויכול, אות שלו) שערב שבת בין השמשות כשנבראו המוזיקין, פחד אדם הראשון לנפשו וצעק צעקה גדולה כי אויבך ה' (תהלים צב, י), ורוח הקודש השיבה לו 'כי הנה אויבך יאבדו'.

כאשר יהודים לומדים תורה ומתנהגים על פי התורה, אזי הקב"ה שומרם ומצילם מכל המוזיקים שכולם נכנעים תחתיהם, ומתקיים בהם (תהלים צא, ז-ח) יפול מצדך אלף ורבבה מימינך אליך לא יגש, רק בעיניך תביט ושלומת רשעים תראה.

והוא שאמר הכתוב (תהלים קיח, ז-י) ה' לי לא אירא מה יעשה לי אדם, ה' לי בעוזי ואני אראה בשונאי, ויש לדקדק בכפל לשון הכתוב, גם יש לדקדק שבתחילה אמר מה יעשה לי 'אדם', ואחר כך אמר ואני אראה 'בשונאי', ויש לבאר הכוונה בשתי לשונות אלו. אכן יתבאר, שהכתוב מדבר הן על אויבים שהם בני אדם, דהיינו הגוים והרשעים שונאי ישראל, ועליהם אמר ה' לי לא אירא מה יעשה לי אדם, והן על הקליפות והמוזיקין הנקראים שונאים, על דרך שמצינו (סוכה גב, א) שהיצר הרע נקרא שונא [והוא שטן הוא יצר הרע (כבא בתרא מז, א)], ועליהם אמר ה' לי בעוזי ואני אראה בשונאי. כי כאשר ה' לי, שוב איני מתיירא לא

יום השבת לנוח בו ולשמוח בו. אבל לדאבוננו אנו רואים את דרך השוטים המתנהגים להיפקד, ששמירת השבת היא להם לעול וכמשא כבד יכבד מהם, ובמשך כל השבת הם עומדים ומצפים מתי יפטרו ממשא זה, ובמוצאי שבת ממהרים לחזות בכוכבים מתוך צפיה מתי יגיע הזמן שיוכלו כבר לעשות מלאכה, כאילו הקרקע בוערת תחתיהם. כל אשר עיניים לו יתמה, מה לכם כי תנוסו, מדוע לא תוכלו לשאת את קדושת שבת קודש, ומה תפסידו אם תתעכבו לכל הפחות עוד כמחצית שעה עד שיצא הספק מן הלב וישמרו שבת קודש כהלכתה.

מי שחננו השי"ת דעת וזיכהו לטעום ולהרגיש אפילו רק אחד מריבוא רבבות מן התענוג הנפלא של קדושת שבת, יקשה מאוד בעיניו להיפרד ממנה בצאתה, וגם הוא ממחר לבוא ולקבלה שעות רבות טרם כניסת השבת, וכאשר יסד המשורר (זמר כל מקדש) דורשי ה' זרע אברהם אוהבו המאחרים לצאת מן השבת וממהרים לבוא.

בן בקודש חזיתי אצל כ"ק אאמו"ר זי"ע שנכספה וגם כלתה נפשו לקדושת השבת, ובימות החורף הקצרים היה מקדים להיטיב את הנרות לכבוד שבת קודש עוד בליל שישי, וביום השישי היה נכנס לחדר המבשלות לזרו את בני ביתו כי הנה עוד מעט והשבת נכנסת כי היום קצר, ואמר לביתו בדרך בדיחותא, כי השבת אינה נושאת פנים אפילו לרבנית, ואינה ממתנת עד שהיא תכלה כל המלאכות... ומחצות היום היה הכל עומד מוכן לקראת שבת, שולחן ערוך ומטות מוצעות והנרות עומדות בפמותות מוכנות

שאפשר לומר גם עליהם והנה טוב מאד. וביתר שאת יאמר, שתיבת הששי רומז לתוספת שבת כדרשת חז"ל (בראשית רבה מ, יד), ולהורות שמיד בתחילת שבת כששולט מזל מאדים, עם כל זאת הכל נכנע לקדושת שבת ולעם התורה שהוא למעלה מן המזל, והבן.

ויבולו השמים והארץ וכל צבאם, ויכל אלקים ביום השביעי מלאכתו אשר עשה וישבות ביום השביעי מכל מלאכתו אשר עשה. (בראשית ב, א-ב)

ברש"י, ויכל אלקים ביום השביעי וכו', דבר אחר, מה היה העולם חסר, מנוחה, באת שבת באת מנוחה, כלתה ונגמרה המלאכה. ודקדקו בזה המפרשים (עין אלשיך; שפתי חכמים; בני יששכר, מאמרי שבתות, מאמר א, יב, ועוד) שהרי מנוחה אינה בריאה שיוצדק לומר שברא וכילה מלאכה זו ביום השביעי, אלא מנוחה היא העדר מעשה שהוא יושב ואין עושה כלום.

גם צריך ביאור מה שתרגם אונקלוס על הכתוב ויכל אלקים, ושיצי ה'. והוא פלא, שהרי 'שיצי' הוא לשון כליון ואבדון, ולכאורה אין זה הפירוש הנכון של תיבת ויכל, אלא כמו שתרגם יונתן בן עוזיאל 'ישלים' דהיינו לשון השלמה וגמר המלאכה.

נראה לבאר, כי הנה בכל ימות השבוע בני אדם בויעת אפם יאכלו לחם ועמלים על המחיה ועל הכלכלה בעבודה קשה המפרכת את הגוף, ואם כן, מצד השכל היה ראוי שבבוא יום השבת יום מנוחה, יהיו מאריכים להתענג בקדושת

תדעו כי שבת קודש קרבה ובה. הם לא הבינו מה יום מיוחד, אך הוא המשיך לדבר בהתרגשות על השבת הקרובה לבוא. למחרת ביום רביעי הוסיף לבעור ביקוד אש וכל היום היה חוזר וקורא 'שבת קודש' 'שבת קודש', עד שלא נתן תנומה לעיניו בלילה. כך גם ביום חמישי ויום השישי היה קודש בלהבת שלהבת קדושת שבת קודש, עד שלא מצא מנוח בנפשו והיה רץ אנה ואנה וזועק בהתלהבות 'שבת קודש', כשבני הבית לא ידעו האם הוא שפוי בדעתו. ביותר נמשכה התלהבותו הגדולה בהגיע יום השבת, שאז ממש זרק עצמו מצד לצד כל העת מרוב רשפי אש שלהבת י-ה עד כלות הנפש ועורו כתנור נכמר.

אחר השבת שקעה האש הגדולה ונחה דעתו, והתחיל להתכוון בנפשו מה זה אירע עמו בימים האחרונים, עד שזוכר בברכה שקיבל מהרה"ק בעל סידורו של שבת, ומיהר לחזור אליו ולבקש ברחמים ותחנונים שיחזור ויטול ממנו מדרגות אלו שהם למעלה מכח סבלו. נענה לו הרה"ק והסיר ממנו הרגשה זו, אך בכל זאת אותה שבת אחת שזכה להרגיש בה רוממות עליונה של קדושת שבת השאירה עליו רושם של קדושה לכל ימי חייו לשנות את כל אורחותיו לטובה ונעשה בעל תשובה גמור.

הו"י אומר שהרגשת נועם קדושת השבת היא מתנת אלקים שהקב"ה נותן ליראיו, וזה הכוונה במה שאמרו חז"ל (שבת י, ב) אמר לו הקב"ה למישה, מתנה טובה יש לי בבית גנוי ושבת שמה, ואני מבקש ליתנה לישראל, לך והודיעם, דהיינו שלא כל אחד זוכה להרגיש קדושת

להרלקה, והוא היה יושב אצל השלחן לבוש בכגדי שבת והוגה בספרים כהכנה לקראת שבת קודש (ראה שפע חיים דרשות חומש רש"י תשל"ח, פרשת אמור, אות י).

גם זכורני מימי ילדותי, כאשר חל ראש השנה בערב שבת קודש, שהיה אאמו"ר זי"ע מזדרו לעמוד בתפילה כבר בשעה שש בבוקר, והיה מתפלל בזריזות עד שבשעה עשר ומחצה סיימו להתפלל, ובשעה אחד עשר ומחצה כבר סיימו את סעודת יום טוב, כאשר בבית המדרש השני של עיירתנו רודניק סיימו להתפלל שתי שעות אחרי שאאמו"ר סיים להתפלל, וכל זאת עשה לכבוד שבת קודש כדי שיהיה שהות ביום להכין צרכי שבת כראוי לה (ראה שפע חיים דרשות חומש ורש"י תשל"ח, פרשת כי תשא, אות כו).

כך גם היה דרך צדיקים להתעצם בקדושת שבת, להאריך זמנה ולומר זמירות אף זמן רב לאחר צאת השבת, והיה נראה בעליל שקשה בעיניהם להינתק מיום שבתון יום מחמדים, ולוואי והיו יכולים להוסיף עוד שעה ועוד שעה. וכן ראוי לעשות לכל יהודי בעל נפש וירא שמים, כי יום קדוש הוא מבוא ועד צאתו כל זרע יעקב יכבדוהו כדבר המלך ורתו.

איך דברינו ממדרגות גבוהות ביותר של צדיקים שזכו להרגיש קדושת שבת באופן שאין לנו בהם השגה, כמו הרה"ק בעל סידורו של שבת זי"ע, עליו מסופר שפעם אחת היטיב עמו יהודי פשוט אחד, וכאות תודה והכרת הטוב האציל עליו מברכתו שזוכה להרגיש מנועם זיו קדושת השבת כמו שהוא עצמו מרגיש. באותו שבוע כשהגיע יום שלישי נכנס האיש לביתו ואמר בהתלהבות לבני ביתו: הלא

וכבר המליצו בזה (ראה דברי אליהו להגר"א, בהוספות בסופו; בנין דוד פרשת מקץ תנוכה, בשם הגה"ק רבי אברהם מטשכנב"ז ז"ע) במאמר הגמרא (ברכות יד, א) כל הלן שבעת ימים בלא חלום נקרא רע, כי הנה בימות החול אדם בהול על ממונו ואין זמנו פנוי לחשוב חשבונו של עולם, לזכור שכל העולם הזה הוא רק כחלום יעוף, אולם לכל הפחות ביום השבת קודש צריך החי לתת אל לבו שכל ימיו כצל עובר וכחלום יעוף, ולהתבונן למי הוא עמל ועבור מה הוא מתייגע, הלא בשעת פטירתו של אדם אין מלוין לו לאדם לא כסף ולא זהב ולא אבנים טובות ומרגליות אלא תורה ומעשים טובים בלבד (אבות ו, ט). אבל מי שעברו עליו שבעת ימים בלא חלום, הכוונה על מי שהשתקע כל כך בדרכי המימאה כך שאפילו כשעברו עליו שבעת ימי השבוע, לרבות יום השבת, בכל זאת לא נתן אל לבו שהעולם הזה הוא רק כחלום, הוא נקרא רע, מפני שכבר הורגל ברע ונשתקע בו.

זו היא סגולת יום שבת קודש, שהקב"ה ברא בו כח מיוחד שהאדם יבוא ביום זה להכרה שכל עסקי העולם הזה, כל הנכסים הבתים והאילנות, כאין וכאפס יהיו נחשבים בעיניו, וכדברי חז"ל (מכילהא פרשת יתרו, פרשה ז; שו"ע או"ח סימן שו, ח) ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך, שבות כאילו כל מלאכתך עשויה. ואכן כל ההולך אל חכמים יחכם לראות במעשיהם כיצד בבוא יום השבת קודש כל עסקי חולין כלא נחשבים אצלם, ואין צריך לומר שאין מעלים כלל במחשבתם ביום השבת וזכר עסקיהם שיש מצוה שלא להרהר בהם בשבת קודש (שו"ע שם), אלא כל נכסי העולם הזה הגשמי, כל הבתים

שבת, רק איש ישראל שזוכה והקב"ה נתן לו מתנה משמים אזי בבוא יום השבת הוא מרגיש נועם וזו קדושתה. ועל זה אנו אומרים בתפילת שבת, ישמח משה במתנת חלקו וכו', דהיינו שהקב"ה נתן למשה רבינו מתנה להרגיש את קדושת השבת.

מתנה זו ניתנה רק לבני ישראל, ולא נתתו ה' אלקינו לגוי הארצות ולא הנחלתו מלכנו לעובדי פסילים וגם במנוחתו לא ישכנו ערלים כי לישראל עמך נתתו באהבה (תפילת שחרית של שבת קודש), כי הגויים אינם מוצאים שום הנאה ומנוחה בשמירת שבת, ואם יאמרו להם לשמור שבת יהיה זה להם כעונש גדול, כך גם אנו רואים בעליל אצל אלו אשר מעשיהם כגויי רח"ל, אצלם יום השבת הוא יום קשה מנשוא ואין יודעים מה לעשות בו, וכיום זה הם מרכים במעשי גניבה ורציחה וכדומה, ולעומתם יהודי הווכה לקרוא לשבת עונג הריהו שואב חיות והנאה מיום השבת, כי קיבל מתנה משמים שנפשו מרגשת ויודעת מאוד את נועם וזו קדושתה.

*

בבן נבוא לביאור הכתוב, כי הנה בבוא יום השישי כשיהודי מוכן עצמו והולך למכול לקראת שבת, הוא עושה חשבון נפשו לה' כיצד העביר את ימי השבוע, האם למד בכל יום לכל הפחות שיעור דף היומי או פרק משניות, או שמא עסקי פרנסתו הטרידוהו והעבירו אותו על דעתו עד ששכח את תכליתו בעולם. כי אכן ערב שבת קודש זהו הזמן הראוי לחשבון הנפש (ראה ש"ה מסכת חולין, תורה אור, אות ק"ה ואות ק"ו).

היה יורד מן בשבת היה בכך איזה חסרון בקדושת שבת. ודוחק לומר שהיתה מלאכת הוצאה מרשות לרשות בלקיטת המן, כשהכניסו את המן מרשות הרבים לתוך אוהליהם שהיה רשות היחיד, דזה ניהא רק לשיטת רש"י שפירש את דברי הגמרא (שבת ו, ב) 'כאן בזמן שישראל שרויין במדבר', שאז היה למדבר דין רשות הרבים, אולם לדעת הרמב"ם (הל' שבת ד, א ובכסף משנה שם) רק בזמן הזה יש למדבר דין רשות הרבים, אבל בזמן שהיו ישראל במדבר לא היה למדבר דין רשות הרבים, שוב אי אפשר לפרש שהיה איסור הוצאה בלקיטת המן, ואם כן צריך ביאור מה ענין קדושת השבת יש במה שלא ירד בו מן.

נראה לבאר, בהקדם מה שאמר זקה"ק מצאנו ז"ע בעל דברי חיים, אודות עם הארץ אחד שציוה לקשרו בידיו ולהניחו במיטה במשך כל השבת, כדי שלא יכשל בחילול שבת מחמת אי ידיעתו הלכות שבת, ואמר על כך זקה"ק, שעל אף כי נכון הדבר שהלה לא חילל שבת, אבל את מצות עונג שבת לא קיים, עכד"ק.

כי זאת יש לדעת ששמירת שבת אינה רק בשב ואל תעשה בלבד, כי אם אדם ישב כל השבת בדר וידום ולא יעשה מאומה, נגון שיקדים להתפלל תפילת ערב שבת מבעוד יום ויאכל הסעודה מהר, ואחר כך יכנס למיטה לישן כל היום, הריהו נכנס רק בגדר 'אינו מחלל שבת', אבל עדיין אינו בגדר 'שומר שבת', כי מצות שמירת שבת היא גם בקום ועשה, שיהודי יקדש את השבת מבואר ועד צאתו, שתורתו ותפילתו יהיו באופן מרומם ונעלה יותר.

והאילנות, וכל מה שנברא בששת ימי הבריאה, הכל נחשב להם כאין וכאפס, ורק נכספה וכלתה נפשם לומר זמירות ותשבחות למלך א-ל חי וקים.

זה פירוש הכתוב, ויכל אלקים ביום השביעי מלאכתו אשר עשה וישבות ביום השביעי מכל מלאכתו אשר עשה, כהרגום אונקלוס ושיצי ה', שהוא לשון כליון, והכוונה שהקב"ה ברא בריאה מיוחדת ביום השביעי והוא הכח העליון שנשפע משמים ביום הזה על אדם מישראל שירגיש שכל המלאכה שנבראה בששת ימי המעשה, דהיינו כל העולם הגשמי, הבתים והנכסים, האילנות והצמחים, הכל יהיה נחשב בעיני האדם כדבר של כליון והפסד, ויתן אל לבו שכל העולם הוא כחלום יעוף. וזה הכוונה גם בדברי רש"י מה היה העולם חסר, מנוחה, באת שבת באת מנוחה, דהיינו שביום זה בא להכרה שלא להקריב כל חייו לעבודת הפרנסה יגיעת בשר, אלא ינוח וישמח בשמחה רוחנית של קדושת שבת בלי שום צורך לגשמייות.

ויברך אלקים את יום השביעי ויקדש אותו כי בו שבת מכל מלאכתו אשר ברא אלקים לעשות. (בראשית ב, ג)

ברש"י הביא את דרשת הו"ל (בראשית רבה יא, ב) ויברך ויקדש, ברכו במן, שכל ימות השבת היה יורד להם עומר לגולגולת ובששי לחם משנה, וקדשו במן, שלא ירד בו מן כלל, והמקרא כתוב על שם העתיד, ע"כ.

צריך ביאור מה ענין קדושת שבת יש בכך שלא ירד המן בשבת, וכי אם

טובים אלא לעסוק בהן בדברי תורה, הלא יוכל למלאות אוצרות בתורה ולהיות תלמיד חכם מופלג אפילו רק מימים אלו בלבד. וגם מי שאינו בן תורה וקשה עליו ללמוד גמרא, ילמד משניות או עין יעקב, או ילמד ביום השבת אור החיים הקדוש, או הלכות שבת בשלחן ערוך, או בחיי אדם ומשנה ברורה, הצד השווה שבהם שיקדש את יום השבת בעסק התורה.

ועל זאת ידוו הרוויים כי אין בני אדם שמים כל זאת על לב וימי השבתות אובדים לבטלה, וכמאמר חכמים הידוע (מובא בספר החיים [לרבי שמעון מפרנקפורט בעל ילקוט שמעוני] ח"א, יום ה'; דרוש הצ"ח, דרוש א' ליום א' דמליחות, אות כג) אדם דואג על איבוד דמיו ואינו דואג על איבוד ימיו. כשם שיש העורכים אחת בשנה 'ירחי כלה' שבעלי בתים באים לעסוק בתורה, הרי שכל שבת ושבת הוא ה'ירחי כלה' הגדול ביותר, כי בהצטרפות כל שבתות השנה אפשר לקנות קנין רב בתורה. וזה הרמז במה שנתנה תורה דווקא בשבת ודווקא במדבר, להורות שאפילו מי שהוא כמו במדבר שמם, ואינו מיושבי אוהלה של תורה, יקדיש את יום השבת לעשותו כולו תורה.

בן יש לורז גם את בני תורה ובחורי ישיבה שיקפידו יותר על קדושת שבת קודש שלא לשוח שיחות חולין, דבר שהוא זלוול בקדושת השבת (ראה שו"ע או"ח סימן שו, א). אני הכרתי יהודים שאומנתם ביום השבת היתה שעשו עצמם כאלמים, לא פתחו פיהם כדי לשוח ולספר עם אנשים, רק רמזו באצבעותיהם. גם היו כאלה שדברו אך ורק בלשון

שבת קודש הוא יומא דאורייתא (זה"ק, פרשת יתרו, ח"ב צב, א), וכולי עלמא מודו בשבת ניתנה תורה לישראל (שבת פו, א), והרמז בזה שיש לקדש את יום השבת ולעשותו כולו תורה, כפרט בלילות החורף הארוכים שאז על אחת כמה וכמה צריך לשנס מתניו להרבות בלימוד התורה, לקום באשמורת הבוקר של יום השבת ללמוד כמה שעות קודם התפילה ואחרי התפילה, וכן בין שחרית למוסף אפשר לעשות הפסקה ללמוד כמה שעות, כפי שהנהגנו ביישיבתנו הקדושה לעסוק אז בגמרא ותוספות כמה שעות, כי הם חיינו ואורך ימינו. כן היה נהוג לפנים בישראל שבאשמורת יום השבת היה בית המדרש מלא בלומדים. גם אלו המרודים על המחיה ועל הכלכלה כל ימות השבוע, הרי שבמשך השבת יכולים ללמוד עשר או י"ב שעות.

בואו חשבון, הלא ימי השבתות הם חלק שביעית מימי חיי האדם, כך שאם יהיה אדם שמונים שנה ונצרך יהדיו את כל השבתות של משך שבעים שנה, מאז היותו בן עשר עד בן שמונים, יעלו לחשבון של עשר שנים תמימות, כך שאם יקדיש את ימי השבתות ללימוד התורה נמצא שעשר שנים מחייו עסק בתורה, ומי הוא זה שילמד עשר שנים ולא יראה ברכה בלימודו, הוי אומר שמלימוד זה בלבד יכול לגדול תלמיד חכם, ואם הוא אברך כולל שלומד כל השבוע ומוסיף ללמוד יותר בשבתות יכול הוא לגדול גאון בתורה, ומה גם כשיוסיף ללמוד עוד מחצית היום בערב שבת וכמוצאי שבת, ואף גם זאת יוסיף ללמוד גם כמועדי השנה ובימי חול המועד אשר אמרו חז"ל (ירושלמי שבת ט, ג) לא ניתנו שבתות וימים

בקדושת התורה, כי לשון קדושה מורה על תורה הנקראת 'תורה הקדושה', ולהורות שאין די בשמירת שבת בשב ואל תעשה ומניעה מעשיית מלאכה, אלא יהודי צריך לקדש את השבת בעסק בתורה. ולכן דרשו חז"ל 'וקדשו במן', כי מטעם זה לא ירד מן בשבת, כי אף אם נאמר כדעת הרמב"ם שלא היה בזה איסור הוצאה מרשות לרשות מן התורה, מכל מקום לא רצה הקב"ה שיתבטלו בשבת אפילו עבור מלאכה מותרת ואפילו בזמן מועט של עסק לקיטת המן, כי חבל על זמן זה שבו יכולים ללמוד שני פרקים משניות וכדומה, לפיכך הקדים להוריד המן כבר מערב שבת כדי שביום השבת יהיו פנויים לקדש את יום השביעי בתורה.

ביתר שאת יבואר, על פי מאמרם ז"ל (פסחים סח, ב) אילמלא תורה לא נתקיימו שמים וארץ, והנה בכל ימות השבוע יש פתחון פה לרוב בני אדם להשיב כי טרודים על המחיה ועל הכלכלה, ואין להם זמן ללמוד תורה, אך מעתה יש חשש גדול כיצד יוכל העולם להתקיים בלי תורה, ועל דרך שאמרו (ברכות לה, ב) אפשר אדם חורש בשעת חרישה, וזורע בשעת זריעה וכו', תורה מה תהא עליה, ולפי שהקב"ה חפץ שהעולם יתקיים ויעמוד, לפיכך ברא את יום שבת קודש שבו יוכלו גם עמלי כפיים לעסוק בתורה, וכפי שמצינו (ילקוט שמעוני פרשת ויקהל רמז תח) אמר הקב"ה, עשה לך קהלות גדולות ודרוש לפניהם כרבים הלכות שבת כדי שילמדו ממך דורות הבאים להקהיל קהלות בכל שבת ושבת ולכנוס בבתי מדרשות ללמד ולהורות לישראל דברי תורה, עיי"ש, ושוב יהיה קיום לעולם.

הקודש וכל היום היו הוגים בתורת ה' בלי הפסק.

בן הכרתי צדיקים שבכל רגע מיום השבת היו עוסקים בתורה ולא ביטלו אף רגע כמימריה. כך ראיתי אצל כ"ק האדמו"ר הזקן מגור [בעל אמרי אמת] זצוק"ל - כשביקרתי בשנת תרע"ט אצל דודתי הצדקנית אלמנת אביו הרה"ק בעל שפת אמת זי"ע - שדרכו של הרבי מגור היה לערוך השולחן בשבת קודש בתוך ביתו, והיה חדר זה סמוך ממש לחדר שישבה שמה אמו חורגתו אלמנת השפת אמת, ולכך הכניסו אותי לישיב בשלחננו הטהור שהיה ממש מנין מצומצם ולא בתוך קהל ועדה - ובהיותי נוכח שם ראיתי שאחרי הקידוש וברכת המוציא על הפת מיד לקח הגמרא בידו ולמד עד שהביאו הדגים בתוך רגעים מועטים, וכן בין תבשיל לתבשיל היה קשה בעיניו לבטל אפילו כרגע מלימוד התורה הקדושה. ואם הוא אצל זצוק"ל שהיה שר התורה שכל ימיו היה עוסק בתורה, וגם כשהיה נוסע למרחצאות המרפא בקרעניץ היה מהלך בחוץ כאשר בידו גמרא קמנה לעיין בה, בכל זאת היה חס גם על רגעים אחדים משבת קודש שלא יאבדו לבטלה, מה נענה אגן אוובי הקיר. עלינו לחזק עצמנו שלא לבטל השעות ולחשב חשבון הימים שעברו עלינו כבטלה, ונתחזק לכל הפחות בשבת קודש ללמוד תורה ככל היותר, ושלא לבטל חלילה יום קדוש זה מבואו ועד צאתו בדברי הכל וריק.

*

בזה יפורש דבר הכתוב, ויברך אלקים את יום השביעי ויקדש אותו, הכוונה שהקב"ה קידש את יום השבת

בן יעורנו השי"ת שזוכה באמת מהיום והלאה לקבל עלינו עול תורה ולקדש את השבת בתורה, ותן חלקנו בתורתך, ובזכות זה יקיים הכתוב (תהלים לג, י) ה' הפיר עצת גוים הניא מחשבות עמים, והכתוב (ישעיה ה, י) עוצו עצה ותופר דברו דבר ולא יקום כי עמנו א-ל, ואולי יש לרמוז בפסוק זה על מה שכתב האר"י הקדוש (פרע"ה, שער השבת, פרק כד; שם, שער הסליחות פרק ה; ועיין בני יששכר, מאמרי שבת, מאמר ב; שו"ת דברי יציב, או"ח סימן קפו אות ג, סימן קלד אות ו) לשמור שבת קודש ל"א שעות, וכפי שנהגו כן צדיקים לקבל שבת ביום השישי כחצות היום ולהוסיף עוד שעה במוצאי שבת, וכאשר לא היה אפשר להם לקבל שבת מחצות האריכו כמה שעות במוצאי שבת, וזהו שאמר הכתוב, עוצו עצה ותופר דברו דבר ולא יקום, בזכות כי עמנו א-ל, שאנו שומרים שבת ל"א שעות, ובזכות זה יקיים גם מה שאמרו חז"ל (ילקוט שמעוני, תהלים פרק צד, רמז תתנב) אמר רבי לוי, אם משמרינן ישראל אפילו שבת אחת כתקנה, מיד בן דוד בא והן נגאלין.

יעזור ה' לבני א-ל חי ונוכח ששנה זו תהיה באמת שנת פרנסה וכלכלה, שנת גאולה וישועה, וניגאל גאולת עולם במהרה בימינו אמן.

בקשה: שיעור חומש ורש"י זה נערך מתוך הקלטה שאינה ברורה כל כך בחלק מהמקומות, על כן נבקש מכל אשר תחת ידו הקלטה ברורה יותר, נא ימציאה לידינו למען נוכל להוציא תחת ידינו דבר שלם יותר בהדפסת הספר שפע חיים דרשות חומש רש"י תשל"ז, וזכות הרבים בו תלויה.

זהו שאמר הכתוב, ויברך אלקים את יום השביעי ויקדש אותו, כפי שפירשנו שהכוונה שקידשו בתורה, שביום זה יעסקו בתורה, ובא הכתוב לתת טעם לדבר כי בו שבת מכל מלאכתו אשר ברא אלקים 'לעשות', פירוש, שהקב"ה לא לתווה ברא את העולם כדי שיחרב, אלא את כל מלאכתו ברא על מנת 'לעשות' דהיינו שיהיה קיום לעולם שיוכלו לחיות בו ולעשות מעשיו, ולפיכך ברא את יום השביעי וקידשו בעסק התורה כדי שגם אלו המורדים כל השבוע על מחייתם יוכלו לכל הפחות בשבת לעסוק בתורה, ובכח זה יהיה קיום לעולם.

זהו גם הענין של שבת זו הבעל"ט הנקראת 'שבת בראשית', אחרי הימים הקדושים שבהם כל איש ישראל קיים וקיבל בעצמו לכבד התורה, ללמדה ולשמרה, וביותר ביום שמחת התורה שבאו בכרית יחד לשמוח ולשיר לכבוד התורה בקול נעים גילה ורגן, ולפזז ולכרכר בכל עוז לכבודה שעות ארוכות, הנה בואת יבחן לב האדם אם אכן הוא שש על דברי תורה, כבוא יום 'שבת בראשית', אשר שמה מורה עליה שהיא השבת הראשונה שאחרי הימים הנוראים, ויבחנו כיצד הוא מתנהג בשבת, האם אמנם הוא ממשיך בדרך הלזו אשר קיים בנפשו באותם הימים ולא ישוב לבו מאחורי התורה כבראשונה, אלא הוא מוסיף והולך בשבת ראשונה להגביר חיילים בתורה הקדושה, ובכוחותיו יגבר איש בלימודה, ומקבל על עצמו שנכון יהיה לבו לעשות כך כל ימות השנה, ועל כל פנים כל שבתות השנה, כי אז כל עשותיו ותפילותיו של הימים הקדושים רצויים ומאירים.

איך לנו על מי להישען אלא על אבינו שבשמים

דברי התחזקות לנוכה המצב בארץ הקודש

מתוך שפע חיים דרשות חומש רש"י תשל"ח

פרשת בראשית

גאולתם וישועתם היא אך ורק למעלה מדרך הטבע, ויחזרו שוב ושוב לחקוק בלבם שה' לי לא אירא מה יעשה לי אדם, עד שאפילו כאשר ישמעו שמאות מליוני גוים עומדים עליהם לכלותם לא יחילו וירעדו מפניהם כלל וכלל, אלא יעשו מהם חוכא ואיטולוא, ואדרבה ברוב בטחונם בהקב"ה ישמחו כי קרוב יום אידם כאשר הקב"ה ידבר עמים תחתינו ויעשה כלה בכל הגוים, אז יבוא מלך המשיח לגאלנו, ורק לזאת מצפים בשמים מאתנו.

*

אמרת לפני יותר מעשרים שנה, קודם ביאתי לארץ הקודש, שהנה דרכו של עולם שכל אומה ולשון מבקשת לעצמה כלי מלחמה מיוחדים שיש רק להם ואין נמצא בדומה להם ברשות אחרים, כי בכך יהיה להם יתרון על בעלי מלחמתם ויוכלו להגן על עצמם מפני הקמים עליהם, ובכך עסוקים כל המדינות תמיד לאגור עוד כלי משחית ומלחמה רבים וטובים יותר מזולתם. ברם, לנו יש כלי מלחמה מיוחד שבוודאי אין לאף אומה ולשון שבעולם, והוא ספר התהלים וכח התפילה, כמו שדרשו חז"ל (תנחומא פרשת בשלה, מ; ילקוט שמעוני, ישעיה, רמז תנ) על הכתוב (ישעיה, מא, יד) אל תיראי תולעת יעקב, מה תולעת הזה אינו מכה את הארזים אלא בפיו והוא רך ומכה את

-- **באלה** הדברים יבואר מה שאמרו חכמינו ז"ל (ילקוט שמעוני, פרשת בשלה, רמז רמ) שאין הגלויות מתכנסות אלא בשכר אמונה, כיון שרק כשתהיה האמונה קבועה בלבם של ישראל כיתד שלא תמוט, אז יהיו ראויים לעלות לציון ברנה ולגור בארץ ישראל, ששם כל הנהגת החיים הוא למעלה מדרך הטבע, אבל מי שאין אמונתו שלימה אי אפשר לו להתקיים במקום המיוסד שלא כדרך הטבע.

המשמעות של אמונת אמת היא, שיבואו ישראל לתכלית שלימות האמונה, כדרך שהאמינו אבות העולם אברהם יצחק ויעקב, ומשה ואהרן, ועל זאת אנו אומרים בתפילה (תפילת שמונה עשרה, ברכת אבות) אלקינו ואלקי אבותינו, כלומר שנאמין באלקינו במדרגת האמונה שהאמינו בו אבותינו. וכאשר יבואו ישראל למדרגה זו של אמונה, אז יבוא משיח ויתכנסו כל הגלויות, ויזכו להנהגה שלא כדרך הטבע, לעלות לארץ ישראל בענני הכבוד (דניאל, ג; יג; ילקוט ישעיה, רמז תקד), ותפול אימתם על כל העמים ושוב לא יתיראו ישראל משום עם ולשון.

-- **רק** כאשר יהיה גלוי וידוע לפני הקב"ה שכבר באו ישראל לתכלית השלימות באמונה, שאין נשענים כלל על דרכי הטבע, ויודעים שכל

השתנו לטובה וכיום יעמדו לימינו, כי הם נשארנו ברשעותם זו עד היום הזה.

ובאמת זהו מחסדי הכורא יתברך שמו, שבאחרית הימים קודם ביאת המשיח משתברים כל תקוות השוא ואילולי הכיוב למיניהם, וגם אלו תועי הלכב שדימו לבטוח על עזרת ממשלת צרפת או רוסיה ושאר מדינות, נוכחים כיום לראות כי נשארנו כערער בערבה, וכל האומות כולם הפנו עורפם לבני ישראל ושמוחים בתקלתם ומצפים למפלתם, ה' ישמרנו. בכך רואה כל אחד בחוש כי אין לנו על מי להישען אלא על אבינו שבשמים.

לפיכך התעכבה הגאולה עד עכשיו, כי אין בן דוד בא רק אחרי שיתנפצו כל השקרים ויאבדו התקוות השונות שבטחו באומות העולם, ועכשיו כאשר משמים סיבכו שכל אחד רואה כי רק הקב"ה הוא מושיענו, יכול מלך המשיח לבוא. רק אחרי שיתקיים (תהלים קכא, א) **אשא עיני אל ההרים מאין יבוא עזרי**, כשנראה בחוש כי אין עוזר ואין סומך מאומות העולם, ונדע כי רק לה' הישועה, אז יתקיים המשך הכתוב **עזרי מעם ה'** עושה שמים וארץ. אבל כל זמן שיש בלב האדם איזה ספק קל אולי יכולה הישועה לבוא ממקום אחר, מתעכבת ביאת הישועה ממרום.

יסוד זה צריך כל אדם לחקוק על לוח לבו ולשנן בכל יום באוזני בנו ובני ביתו, לדעת שכל מה שיהודי צריך, בבני חיי ומווני ובכל משאלות לבו, צריך הוא אך ורק לקרוא אל אלקיו בחזקה, מתוך אמונת אמת שרק הוא בורא את הכל ואנו בידיו כחומר ביד היוצר. לדעת שאין שום מציאות של טבע כלל וכלל, ולא לתלות

הקשה, כך אין להם לישראל אלא תפילה (וראה מדרש תנחומא, פרשת בלק, ג). וכאמור שכך היה בימי יהושע שעל ידי אמירת עלינו לשבח ותפילה אל הקב"ה נפלו לפנינו חומות יריחו, ואין עוד עם ולשון שיש לו כח כזה בידיהם.

הנה כי כן, על מה ולמה נבטח בשקר הסוס וברכיבי כלי המלחמה, שלגוים יכול להיות כיוצא בהם הרבה יותר מאתנו. נלכה ונשובה אל כלי המלחמה המיוחד שיש רק לנו, דהיינו כח התפילה, שבוה תיפול אימתה ופחד על כל הגוים, כמו שנאמר (בראשית כו, כב) הקול קול יעקב והידים ידי עשו, ודרשו חז"ל (בראשית רבה סה, כ) בזמן שקולו של יעקב מצוי בבתי כנסיות, אין הידים ידי עשו. בני ישראל צריכים לדעת שכנגד כל הגוים העומדים עלינו אין לנו אלא לשפוך שיח לפני הקב"ה, לומר עוד ועוד פרקי תהלים, לשפוך הלב בדמעות בתפילת שמונה עשרה, וכד כבר גם להגביר חיילים בתורה, בלימוד גמרא ותוספות, ובזכות זה יגאל הקב"ה אותנו מכף כל הערצים.

והיסוד והעיקר הוא, לבוא לידי אמונה ובטחון רק בשם ה' אלקינו. לעזוב את כל חשבונות רבים של הפוליטיקא, לא לבטוח באדם ולא לשים בשר וזרענו, ולזכור ולדעת את האמור (הושע יד, ד) אשור לא יושיענו על סוס לא נרכב ולא נאמר עוד אלהינו למעשה ידינו.

הגע בעצמך, על מי יש לנו להישען, וכי על משענת קנה רצוץ של ממשלת אמריקה ימ"ש, שכאשר ידעו שבאירופה מעלים על המוקד שש מליון יהודים הי"ד העלימו עיניהם ואטמו אוזנם משמוע קול דמי אחינו, ובל נשטה את עצמינו שהם

נוטה קצת לחשוב שיש ממש גם בדרך הטבע, ודבר זה מעכב הגאולה.

- - ההברכה לעורר, שצריך לדעת כי אמונה שלימה הכוונה

שתהיה האמונה שלימה בלי שום תערובת סיג ופגם, באופן שהיודע תעלומות, הבוחן כליות ולב ומבין לכל מעשי בני אדם, יעיד עליו שאין אצלו אפילו נקודה דקה מן הדקה שבה הוא סומך גם על דרכי הטבע. לא כאותם טועים ההולכים בדרך עיקש ורוצים לומר שח"ו יש ממש בטבע, והמה עוד מגלים פנים בתורה שלא כהלכה ואומרים שכביכול יש מקור לדבריהם במדרשי חז"ל. אלא תהיה אמונתו שלימה לדעת שאין שום מציאות של טבע כלל וכלל (ראה שו"ת חכם צבי, סימן יח), כמו שכתבו בספרים הקדושים (ראשית חכמה, שער האהבה פ"ז; קהלת יעקב, ערך או) הטבע בגימטריא א-להים, דהיינו שגם הטבע הוא מעשה ידי הבורא ושליח הבורא, ולהאמין כי הבורא יתברך שמו הוא לבדו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים.

*

באמור, מסיבה זו נמשכה הגלות עד היום הזה, כי בשמים ממתנינים שיבואו ישראל לאמונה התמימה בבורא עולם, ולדעת שרק הוא יושיענו ויגאלנו, ולא יסמכו על שום כח אחר בעולם, כפי שכבר כתב זקה"ק זי"ע בישמח משה (פרשת במדבר, ד"ה ולפי מה שהקדמנו [בגדמ"ח]) לבאר מה שאמרו חז"ל (סנהדרין צו, ב) רבי אליעזר אומר, אם ישראל עושין תשובה נגאלין, ואם לאו אין נגאלין. אמר ליה רבי יהושע, אם אין עושין תשובה אין נגאלין, אלא הקב"ה מעמיד להן מלך שגזרותיו קשות כהמן, וישראל עושין תשובה

חלילה שום מאורע בדרכי הטבע. זהו יסוד היסודות, כאמור שבא חבקוק והעמידן על אחת וצדיק באמונתו יחיה.

*

עומדים אנו כעת אחר ירח האיתנים, ועלינו להתבונן ולחקור איך יתכן שעדיין לא בא בן דוד לגאלנו, הלא כמה מצוות ומעשים טובים קיימו ישראל קדושים בחודש זה, כמה דמעות שפכו בתפילות ראש השנה ובשאר הימים הקדושים, ביום הכיפורים התענו כל ישראל אנשים ונשים כמצות הבורא, התווודו על חטאתם באמירת על חטא, ואחר כך קיימו מצות סוכה גם אם עלה הדבר במסירות נפש, נמלו ארבעת המינים וקיימו את מנהג לקיחת וחביטת ערבה בהושענא רבא, ורקדו ושמחו ביום שמחת תורה, ומדוע לא בא בן ישי גם תמול גם היום, ומדוע ארכה לנו הישועה כבר יותר מאלף ותשע מאות שנה בגלות, וכשל כח הסבל מרוב הצרות והתלאות.

אלא נראה, שהתשובה על שאלה זו רמוזה כמה שנקבעה שבת

בראשית מיד אחרי ירח האיתנים, כי הנה שבת בראשית מורה על יסוד האמונה, וכפי שרמוז בכתוב בראשית, כלומר, הראשית והיסוד העיקרי הוא להאמין כי **ברא אלקים את השמים ואת הארץ, לכן נקבעה שבת בראשית דווקא עכשיו, להורות לנו, שגם אם אדם יקיים את כל התורה כולה, ויקיים את כל המצוות של חודש תשרי, ואפילו יתענה משבת לשבת, מכל מקום עדיין צריך לזרו אודות חובת האמונה, כי יתכן שבחוריו וסדקי לבו, יש איזה נקודה קטנה וזעירה, אחת מני אלף, שבה אמונתו עדיין רפויה בידו, והוא עדיין**

כרות יכרתו, וכולם ישכילו להבין שאין לנו עצה ותקוה אחרת אלא לקחת את ספר התהלים ולזעוק אל הקב"ה שהוא לבדו יושיע את ישראל בעת צרתם, ורק אחרי שיבואו להכרה זו יזכו לשמוע את קול שופר של מלך המשיח. תכלית כל תהפוכות העולם הם למטרה זו, לבוא לידי אמונה ברורה זו שאין לנו על מי להישען אלא על אבינו שבשמים.

כך היו פני הדברים גם בעת שעמדו אבותינו על ים סוף, שמוכא בתרגום יונתן (שמות יד, יג) שהתחלקו בני ישראל לארבעה כתות, כת אחת אמרה לרדת לים, כת אחת אמרה לשוב למצרים, כת אחת אמרה לערוך מלחמה נגד המצריים, וכת אחת אמרה לבלבל את המצרים בצעקות, אך הקב"ה צוה למשה (שם טו) דבר אל בני ישראל ויסעו, והיינו שיכנסו לתוך הים, שזאת היא פעולה שעל פי דרך הטבע אין לה שום הסבר, שהרי אין יוכלו להיכנס לתוך מי הים, אולם דווקא בכך זכו לישועה.

כי כל זמן שהם היו סבורים בלבם שיש להם איזה דרך להושיע עצמם בדרך הטבע, לשוב למצרים או לערוך מלחמה נגד המצריים או לבלבל אותם בצעקות, עדיין אין הם יכולים לזכות לישועת ה', רק אחרי שנחשון קפץ לתוך הים ובאו מים עד נפש (סוטה לו, א), אז נבקעו המים. אפילו כאשר כבר נכנס נחשון ראשו ורובו לתוך המים עדיין לא נבקעו המים, כיון שעדיין נשאר בסתר הלב איזה צד רחוק אחד מני אלף שאולי יינצלו בדרך הטבע, ורק כאשר באו המים עד חוטמו והיה מנוי וגמור אצלו שאין שום אפשרות בדרך הטבע להינצל, ונשען אך ורק על חסדי

ומחזירן למוטב, ע"כ. וביאר שם הכוונה, כי הנה כל צוררי היהודים שעמדו עליהם נתנו להם אפשרות להמיר את דתם ח"ו ובכך להציל את נפשם, כמו שגורה מלכות יון הרשעה כתבו לכם על קרן השור שאין לכם חלק באלקי ישראל (בראשית רבה ב, ד), אולם שונים היו פני הדברים אצל המון הרשע, שהוא ביקש להשמיד להרוג ולאבד את היהודים ביום אחד, ולא הועיל להם מאומה גם אם היו מבקשים להמיר דתם ח"ו, וכן יהיה לפני ביאת המשיח שיעמיד הקב"ה על ישראל מלך קשה כהמון, דהיינו שייבקש רק לכלות את שארית ישראל ח"ו, ולא יועיל לישראל גם אם יבקשו להמיר דתם ולעבוד עבודה זרה כמותם, ובהכרח ישוּבו בתשובה מחמת המציק, אתד"ק עיי"ש.

דברי קדשו של זקה"ק הם דברי נבואה שהתקיימו בדור האחרון, כפי שראינו אצל צורר היהודים היטלר ימ"ו, שהיו יהודים שסברו שכאשר ילכו אחרי אלילי השוא, להיות קומוניסטים או ציוניסטים וכיוצא בהם, לא תגיע אליהם הרעה, אולם בסופו של דבר נוכחו לראות שכל זאת לא הועיל להם ביום עברה ואת כולם העלה על המוקד.

כמו כן התקיימה נבואה זו בשנים האחרונות, שהיו שמעו לחשוב שאפשר לסמוך על חסדי אומות העולם, ומה עשה הקב"ה, התאחדו כל אומות העולם מקצה העולם ועד קצהו, לעמוד נגד העם היושב בציון ולשלח בהם את חיצייהם, בלי שיהיה לכך שום הסבר בדרך הטבע, ואז יוכחו כל תועי הלכב כי כל תקוותיהם ירדו למזיון, ובכך כל האלילים

והן הן הדברים המפורשים במדרש (פסיקתא רבתי, פיסקא לו, קומי אורי; ילקוט שמעוני ישעיה, רמז תצט) וז"ל, אמר רבי יצחק, שנה שמלך המשיח נגלה בו, כל מלכי האומות העולם מתגרים זה בזה, מלך פרס מתגרה במלך ערביא, והולך מלך פרס לאדום ליטול עצה מהם, וחוזר מלך פרס ומחריב את כל העולם כולו, וכל אומות העולם מתרעשים ומתבהלים ונופלים על פניהם ויאחזו אותם צירים כצירי יולדה, וישראל מתרעשים ומתבהלים ואומרים להיכן נלך ולהיכן נבוא, ואומר להם [הקב"ה], בני אל תתייראו, כל מה שעשיתי לא עשיתי אלא בשבילכם, מפני מה אתם מתייראים, אל תיראו, הגיע זמן גאולתכם, ע"כ.

ביאור דברי המדרש, שכל זמן שלא יבואו ישראל למצב שיצטרכו לומר להיכן נלך ולהיכן נבוא, ועדיין יסמכו על כוחם ועוצם ידם, שיש בידם פצצות אטום ושאר כלי מלחמה, או שיחשבו שיבקשו עזרה מאומה פלוגית, עדיין לא יוכלו להיושע תשועת עולמים. רק אחרי שמלך פרס יחריב את כל העולם וכל אומות העולם יתרעשו ויתבהלו, כמו שרואים בימינו שכל אומות העולם חוששים מפני מלחמת עולם שייחרב בו כל העולם, וישראל יתרעשו ויתבהלו ויאמרו להיכן נלך ולהיכן נבוא, הכוונה ששום מדינה לא תפתח בפניהם את שעריה ותאבד מנוס מהם, ויראו בחוש כי באו מים עד נפש וכלו כל הקיצין, ויעקו אל ה' בצר להם בידעה שרק אליו נשואות עינינו עד שיחננו, אז יזכו לגאולה, ויאמר להם הקב"ה, בני אל תתייראו, כל מה שעשיתי לא עשיתי אלא בשבילכם, הכוונה, שכל בלבול העולם, כל

הבורא, רק עכשיו היו יכולים לזכות לישועת ה' אשר יעשה להם.

כך יהיה לפני ביאת המשיח, שכל זמן שעוד יחשבו ישראל שיש אפשרות שיזכו לעזרת מצר בדרכי הטבע, לא יהיו זכאים וראויים לגאולה, ורק אחרי שיהיה מנוי וגמור אצלם שאין שום עזרה ומפלט בדרכי הטבע, אז יתגלה עליהם אורו של מלך המשיח, שהרי הקב"ה הוא גבור ורב להושיע, וברגע האחרון, כאשר כבר נדמה שאבדה כל תקוה, יושיע את ישראל.

*

זה הרמז בכתוב, והארץ היתה תוהו ובוהו וחושך על פני תהום, דהיינו שיבואו ימים שבכל העולם ישרור תוהו ובוהו מרוב אימה ופחד מפני הבאות, ויהיה נדמה שעוד מעט יחרב העולם על ידי כלי משחית מסוכנים. גם יפורש והארץ בה' הדיעה, שהכוונה על ארץ ישראל, שיהיה נדמה כי חלילה אומות העולם עומדים להחריב את ארץ ישראל, כמו שרואים בימינו שלישמעאלים ימ"ש יש את כל הכסף והזהב וכולם כורעים ומשתחווים להם, והם קונים לעצמם כלי משחית יקרים ועצומים שיכולים להחריב את חצי העולם, ומאיימים להחריב את ארץ ישראל, וחיל ורעדה יאחזו את בני ישראל שיאמרו להיכן נלך ולהיכן נבוא. וכאשר יראו ויבינו שאין להם שום פתח של ישועה בדרכי הטבע, דווקא אז יתקיים ורוח אלקים מרחפת על פני המים, זו רוחו של מלך המשיח (בראשית רבה ב, ד), ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור, זה אורו של מלך המשיח (ראה אור החיים הק' כאן, אות כא).

ויקרים בני א-ל חי מזרע אברהם יצחק ויעקב המאמינים בו ובוטחים בישועתו באמת ובלבב שלם.

בן יעורנו ה' אלקינו שאף אחד לא יוכל להרע ולהזיק לישראל, הן בשמים ממעל והן בארץ מתחת, כדבר שנאמר (ישעיה ה, י) עוצו עצה ותופר דברו דבר ולא יקום כי עמנו א-ל, ונאמר (תהלים לג, י) ה' הפיר עצת גוים הניא מחשבות עמים, וניגאל גאולת עולם במהרה בימינו אמן.

המלחמות והמחבלים, הכל עשיתי בשבילכם במטרה להרעיד את לבבכם שתאמרו להיכן נלך ולהיכן נבוא, שלא תבטחו עוד בנדיבים ובבן אדם שאין לו תשועה, ובזכות זה תזכו לגאולת עולם (עיין רש"י יבמות סג, א ד"ה בשביל ישראל).

יעזור השי"ת שכבר יקויים הכתוב ויאמר אלקים יהי אור, זה אורו של מלך המשיח, כדבר שנאמר (אסתר ה, טז) ליהודים היתה אורה ושמחה וגו'. וירא ה' בעמו שישנם הרבה יהודים קדושים

עת צרה היא ליעקב

וממנה ניוושע בזכות לימוד התורה

הננו בזה לפרסם הוראת קדשו של כ"ק מורן אדמו"ר הגה"ק שליט"א השבוע לרגל המצב הקשה השורר בארצה"ק:

כל אחד ואחד מאנשי שלומנו די בכל אתר ואתר,

בחורים ואברכים, זקנים עם נערים, יקבלו על עצמם

ללמוד במשמרות ברציפות

כל משמור יהיה בן ד' שעות ויהיו בו לכה"פ מנין לומדים,

וילמדו יומם ולילה בלא הפסק,

כשבזמן שאלו יתפללו שחרית בזמן זה ישבו אחרים ויעסקו בתורה,

וכך ילמדו ויהגו בתורה הקדושה ללא הפסק רגע.

כמו כן יאמרו בסוף כל משמור ומשמור ספר אחד בתהלים בציבור.

*

כהוראת הקודש מתקיימים בכל היכלי הקודש של אנ"ש די בכל אתר

ואתר משמרות לימוד ברציפות.

פרטים מתפרסמים בבתי המדרש

דברי תורה

מכ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

על פי התורה אשר יורוך

זהו שאמר הכתוב, בראשית, רצ"ל בתחילה, ברא אלקים את השמים ואת הארץ, שאז ברא הוא לברו את כל העולם, אבל לאחר מכן מסר כביכול את הכח של יכולת לברוא שמים וארץ גם לישראל בכח התורה, שעל ידי שיעסקו בתורה ויחדשו בה, יבראו שמים חדשים ועולמות חדשים.

בזה מכאן גם ניעוץ סוף התורה לתחילתה, לעיני כל ישראל - בראשית, שלכל אחד מיישראל יש בכח וביכולת לברוא ולעשות שמים וארץ חדשים על ידי חידושי תורה. עכרה"ק עיי"ש עוד שמבאר המשך הכתובים.

התחלת עבודת ה'

גם כשאינו בשלימות האמת

יש לומר בביאור הענין, בהקדם מה שכתב דו"ר הרה"ק משינאווא זי"ע בספה"ק דברי יחזקאל (פרשתו, ד"ה בראשית ברא), שכפסוק בראשית ברא וגו' נרמז ב' פעמים תיבת אמת, בסופי תיבות של בראשית ברא אלקים, וכן בסופי תיבות של ברא אלקים אמת, אלא שכפעם הראשונה אין האותיות כסדרן. וכותב שם: לרמוז שצריך האדם לעבוד על מדת

בתורה"ק (בראשית א, א) בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ. ובסיום התורה (דברים לד, יב) ולכל היד החזקה ולכל המורא הגדול אשר עשה משה לעיני כל ישראל. ויש לנעוץ סוף התורה לתחילתה.

בכוחו של כל יהודי לברוא עולמות חדשים על ידי חידושי תורה

נקדים מדברי זקה"ק מוהרצ"א זי"ע בספה"ק אנרא דכלה (פרשתו, ד"ה וברוך רמו) שהביא מהוזהר הקדוש (הקדמה, ח"א דף ה, א) על דרך הכתוב (ישעיה נא, מז) לנמוע שמים וליסוד ארץ ולאמר לציון עמי אתה, אל תקרי עמי אתה, אלא עמי אתה, למהוי שותפא עמי, מה אנא במלולא דילי עבדית שמים וארץ, כמה דאת אמר (תהלים לו, ו) בדבר ה' שמים נעשו, אופ הכי את, זכאין אינון דמשתדלי באורייתא וכו'. והיינו שכל העוסק בתורה ומחדש בה חידושים, הרי הוא נחשב כאילו ברא שמים וארץ חדשים, ולכל אדם מיישראל נתנה הרשות לחדש בתורה הקדושה ציצים ופרחים, כל אחד לפום דרגיה דיליה.

לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין
ושמאל, וברש"י, אפילו אומר לך על ימין
שהוא שמאל ועל שמאל שהוא ימין, וכל
שכן שאומר לך על ימין ועל שמאל
שמאל. וז"ל: וענינו, אפילו תשוב
בלבך שהם מועים, והדבר פשוט בעיניך
כאשר אתה יודע בין ימין לשמאלך,
תעשה כמצותם, ואל תאמר איך אוכל
החלב הגמור הזה או אהרוג האיש הנקי
הזה, אבל תאמר כך צוה אותי האדון
המצוה על המצות שאעשה ככל
מצותיו ככל אשר יורני העומדים
לפניו במקום אשר יבחר, ועל משמעות
דעתם נתן לי התורה, אפילו ימעו, וזה
כענין רבי יהושע עם רבן גמליאל ביום
הכיפורים שחל להיות בחשבוננו (ראש
השנה כה, א).

והצורך במצוה הזאת גדול מאד, כי
התורה נתנה לנו בכתב, וידוע
הוא שלא ישתוו הדעות בכל הדברים
הנולדים, והנה ירבו המחלוקות ותעשה
התורה כמה תורות. וחתך לנו הכתוב
הדין, שנשמע לבית דין הגדול העומד
לפני השם במקום אשר יבחר בכל מה
שיאמרו לנו בפירוש התורה, בין שקבלו
פירושו עד מפי עד ומשה מפי הגבורה,
או שיאמרו כן לפי משמעות המקרא או
כוונתה, כי על הדעת שלהם הוא נותן
לנו התורה, אפילו יהיה בעיניך
כמחליף הימין בשמאל, וכל שכן שיש
לך לחשוב שהם אומרים על ימין שהוא
ימין, כי רוח השם על משרתי מקדשו
ולא יעווב את חסידיו, לעולם נשמרו
מן המעות זמן המכשול, ולשון ספרי
(שופטים, קנד) אפילו מראין בעיניך על
הימין שהוא שמאל ועל שמאל שהוא
ימין שמע להם, עכ"ל.

אמת, אף על פי שמתחילה אינו
בשלימות, והיינו לא כסדר, יעזור לו
השי"ת אחר כך שיבוא למדת אמת
כסדר, שיהיה האמת אצלו בשלימות.
משל לבנין, אם כי צריך לעשות הבנין
כסדר, היינו שצריך לבנות תחלה היסוד
ואח"כ התלין ואח"כ הגג, מכל מקום
מכין צרכי הבנין ממה שימצא בידו
לקנות ראשון, ואח"כ יבנה הבנין כסדר,
עכ"ל.

ענין זה הוא יסוד ולימוד גדול בעבודת
ה' ויש בזה תורה שלימה, לבל
יחשוב האדם שלפי מצבו כעת אינו ראוי
לעבוד את השי"ת, ובל יאמר שכל
עבודת השי"ת ולימוד תורתו ניתנה רק
לגדולים וקדושים ממנו, ובגין כך יתירש
ח"ו מלקבל על עצמו עול תורה ומצוות,
אלא ידע דאף שמתחילה עדיין אין
עבודתו כפי המצטרך באופן המושלם
לגמרי, מכל מקום מוטל עליו חיוב לעבוד
את השי"ת כאשר הוא שם ובכל מצב
שעומד בו, והשי"ת יסייעהו וישלח לו
עזרו מקודש וסעד ממרום שיתעורר
בלבבו יותר ויותר עד שבסופו של
דבר יגיע לתכלית שלימות האמיתית
בס"ד.

התורה ניתנה לנו על דעת שהחכמים יקבעו דיניה גם כשטועים

יסוד הדבר הוא, כי הנה ישנם דברים
אשר אף שבמושכל ראשון לפי
ראות עיני השכל אינם נראים אליבא
דאמת, מכל מקום הם אמת לאמיתה,
ועל דרך שכתב הרמב"ן על הפסוק
(דברים י, יא) על פי התורה אשר ירוך וגו'

המחדש בתורה נעשה חידושו בגדר האמת

נמצינו למדים כי ביד חכמינו ניתן הכח להורות כפי דעתם והבנתם בדברי התורה, אף שלפעמים אינו נראה שהוא אמת לפי ראות עיני האנשים, עם כל זאת אנו מצויים ועומדים לנהוג על פי הוראתם ולא להרהר אחר דבריהם, אף שיאמרו על ימין שהוא שמאל ועל שמאל שהוא ימין.

בענין זה הביא בעל קצות החושן זצ"ל בהקדמתו, מה שהאריך הר"ן בדרשותיו (רוש ו) בדברי הגמרא (בבא מציעא פו, א) רבה בר נחמני הוי יתיב אנירדא דרוקלא וקא גריס, שמע דקמפלגי מתיבתא דרקיעא אם בהרת קדמה לשיער לבן טמא ואם שיער לבן קדמה לבהרת טהור, ספק, הקב"ה אומר טהור ומתיבתא דרקיעא אמרי טמא, מאן נוכח, רבה בר נחמני שהוא יחיד באהלות עיי"ש, והקשה הר"ן, דמאחר שהשי"ת אמר טהור איך היה בכוחם לומר טמא, עד שהוצרכו להכרעתו של רבה בר נחמני.

ותירץ הר"ן: כי עם היותם יודעים ש"ספק טהור" על דרך האמת, היו אומרים "טמא", שמאחר שהכרעת התורה נמסרה להם בחייהם, ושכלם היה מחייב לטמא, היה מן הראוי שיחיה טמא אע"פ שהוא הפך מן האמת, שכן מחייב השכל האנושי. והשאר אע"פ שאומרים אמת, אין ראויין לעשות מעשה כן בדרכי התורה, כמו שלא טהרו בעל מחלוקתו של רבי אליעזר אע"פ שנתנה עליהם בת קול מן השמים שהלכה כדבריו, ולא נסתפק

להם שהענין מאת השי"י כמו שלא סופק על אלו, ואעפ"כ אמרו, לא בשמים היא (בבא מציעא נט, ב). ולפיכך אמרו מאן נוכח נוכח רבה בר נחמני. ולא באתה אליו ההכרעה מן האמת, כי לא נסתפקו בזה כמו שכתבנו, אלא שהכריע ששכל האדם מחייב כפי התורה והמדות שהיא נדרשת בהם לטהר, עכ"ל.

על פי הדברים האלה מבאר בעל הקצות את דברי הזוהר הקדוש הנ"ל שבכח חידושי תורה בוראים שמים חדשים וארץ חדשה, דלכאורה הוא פלאי, דמי הוא זה שיבוא אחרי הקב"ה לברוא שמים וארץ חדשים, וכי עד עתה היה איזה חיסרון או פגם בכריאת השמים וארץ. אלא שהקב"ה בחר בנו ונתן לנו את התורה כפי הכרעת שכל אנושי אף על פי שאינו אמת, ואם כן המחדש חידוש הוא חידוש גמור רק כשיהיה בהכרעת שכל האנושי. וזה שאמרו (ירושלמי פאה ב, ד; שקלים ו, א) שהראה הקב"ה למשה כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש, כי נתחדשו הדברים על פי התלמיד המחדשו. עכתו"ד עיי"ש באריכות.

גם מה שלא היה אמת מתחילה נעשה אמת על ידי האדם

כיוצא בזה פירש המהרש"ם זצ"ל (תכלת מרדכי, פרשת שופטים, אות ח) הא דאיתא בגמרא (שבת י, א) כל דיין שדן דין אמת לאמיתו נעשה שותף להקב"ה במעשי בראשית, שאם דן האדם דין אמת לאמיתו, דהיינו כפי הכרעת שכל אנושי, ומחדש בה חידושי תורה, אזי אף

והן הן הדברים שאמרנו, שכפי שלומדי התורה פוסקים ומחדשים בדברי התורה הכל נעשה אמת לאמתו בשמים ממעל. על כן ידע האדם שעסק התורה לא ניתן רק לגדולים וגאונים, חסידים ופרושים, אלא כל אחד ראוי וכשר לעסוק בה ולחדש בה, כי הלא התורה ניתנה לכל בר ישראל וכל אחד יכול לחדש ולפלפל בה כל חד לפום דרנא דיליה, ואע"פ שבתחילה לא היה בגדר אמת, אבל השתא נעשה אמת, דכל מה שבני ישראל מחדשים בתורה מקבלו השי"ת כאמת גמור.

כוחו של כל יהודי לחדש חידושי אמת בתורה

מעשה יבואר שפיר מה שבתחילת התורה נרמז ב' פעמים אמת, מתחילה שלא כסדר ואחריו כסדר, דאחר שסיים לעיני כל ישראל ופתח בראשית ברא, וכנ"ל על פי דברי הוהר הקדוש דמרמזו שלכל אחד מישראל יש חלק בתורה לחדש בה כאוות נפשו ונעשה שותף להקב"ה כאילו ברא שמים וארץ חדשים, לזה רמז מתחילה בראשית ברא אלקים ס"ת 'אמת' שלא כסדר, דאף שבתחילה אין זה אמת, היינו שלפי שכל האלוקים בשמים ממעל לא היה זה בגדר אמת, וגם שלא כך היתה כוונת האי תנא, אבל כאשר בא אחד שדרש וחידש בה כהנה וכהנה, אוי נעשה ברא' אלקים א'ת ס"ת אמת כסדר, דהיינו שהקב"ה מקבל הדבר השתא אליבא דאמת, וזהו 'לעיני כל ישראל - בראשית ברא אלקים את' והבן.

[בעידן רעוא דרעוין ש"ק פרשת בראשית תשנ"ג]

שבשמים אינו אמת, כיון שעל פי דיבורו נשתנה הענין ונעשה לאמת, ולכן נעשה שותף להקב"ה במעשי בראשית והוי כאילו ברא שמים וארץ חדשים, דהיינו דנעשה כאמת גמור.

בן איתא מהנה"ק ממונקאמש זצ"ל (דברי תורה, מהדורה ו, אות לו) באריכות, שכאשר יהודי מחדש איזה ענין בתורה על פי הבנת שכלו ומציע הדברים כהוויתן כפי שעלה במוחו, הרי זה נחשב כתורה מן השמים, דהיינו שאף בשמים מתקבלים דבריו, עיי"ש.

ובתוך הדברים מביא עוכדא דהוה באחד מימי השבע ברכות שלו, שנשא דבר לפול מחודר מאד, ונכח שם הרה"ק משינאווא זי"ע, ויהי כאשר שמע את הפלפול הוטב הדבר בעיניו עד מאד, ואמר בזה"ל: אם כי לא עיינתי עתה בסוגיא זו אם הדברים מתאימים באמת ולהלכה, אך הבנתי כי הוא נאמר בשכל ישר ונמרץ, ומקובלני מפי חותן זקני הרה"ק מאוהעל (בעל הישמח משה) זי"ע אשר היה דרכו לדרוש בחריפות על מדרשי פליאות, ועלה בדעתו ונצטער כמה פעמים על ככה, כי גם אם אני אומר ודורש בשכל ובחריפות, אולי לא היה זה כוונת בעל המימרא ונמצא אינו תורת אמת ח"ו, ונתגלה לו מן השמים [בחלום], כי אם אומרים בשכל ישר וצח [ומשלים הדברים בהקדמות ראויות וטובות], אז גם אם אינו אמת כזה מקודם, היינו כגון שלא היתה כוונת בעל המימרא בזה, עם כל זאת נעשה עתה בשמים אמת, וכך אני אומר עתה על דבריך, עכד"ק של הרה"ק משינאווא.

הר"ר ישראל חיים בלומנטל הי"ו

קרית צאנז, נתניה

בן הרה"ח ר' אלכסנדר משה הי"ו, וחתן הרה"ג ר' אלחנן גולדהבר שליט"א
לזכות בתו תחי' שנולדה במזל טוב
יוכה לגדלה לבעל תורה לחופה ולמעש"ט, ולדוב נחת ואושר כה"י

הר"ר יוסף נתן הרשקוביץ הי"ו

קרית צאנז, נתניה

בן הרה"ח ר' בנימין הי"ו, וחתן הרה"ח ר' שמואל צבי ארנפלד הי"ו
לזכות בתו תחי' שנולדה במזל טוב
יוכה לגדלה לבעל תורה לחופה ולמעש"ט, ולדוב נחת ואושר כה"י

הר"ר יעקב חיים צבי שכטר הי"ו

אלעד

בן הרה"ח ר' אהרן אליעזר הי"ו, וחתן הרה"ח ר' יחיאל נחמן גלזר הי"ו
לזכות בתו תחי' שנולדה במזל טוב
יוכה לגדלה לבעל תורה לחופה ולמעש"ט, ולדוב נחת ואושר כה"י

הרב גיל ציון אייזנבך שליט"א

ירושלים

לעילוי נשמות

אביו הרה"ח ר' שלום לייב ב"ר אברהם אבא ז"ל

נלב"ע ביום כ"ג תשרי תשס"א

ואמו מרת העניא שרה ב"ר מתתיהו ז"ל

נלב"ע ביום ל' מרחשון תשס"ד

תנצב"ה

הרה"ח ר' שמואל הכהן ברגר הי"ו

בני ברק

לעילוי נשמת

אביו הרה"ח ר' ראובן זאב הכהן ב"ר שמחה בונם הכהן ז"ל

נלב"ע ביום כ"ח תשרי תשל"ז

תנצב"ה

מרת **כהן תחי' - קרית צאנז, נתניה**
בניה, הרה"ח ר' **שלמה יואל** הי"ו, הרה"ג ר' **אביגדור יהודה שליט"א**
הרה"ח ר' **אשר** הי"ו, הרה"ח ר' **צבי** הי"ו
הרה"ח ר' **אברהם דוב** הי"ו, הרה"ח ר' **שמחה בונם** הי"ו
בנותיה, מרת **וייס תחי'**, מרת **יאקאב תחי'**,
מרת **קלאר תחי'**, מרת **פישמן תחי'**
לעילוי נשמת בעלה ואביהם
מיקירי וחשובי עדתנו הק' בקרית צאנז נתניה
הרה"ח ר' **שמואל מאיר** כ"ר שמחה בונם ז"ל **כהן**
למלאת השנה לפטירתו, ביום כ"ח תשרי תשפ"ג
תנצב"ה

הרה"ח ר' **יעקב יוסף מילר** וב"ב הי"ו
ראש הקהל דקהילתנו הק' באנטוורפן
לעילוי נשמות
חמיו הרה"ח ר' **אברהם משה** כ"ר שלמה ז"ל
נלב"ע ביום א' במרחשון תשס"ד
ובתו מרת **חיה רפאלה** ע"ה **קרמר**
נלב"ע ביום ב' במרחשון תשס"א
תנצב"ה

הרה"ח ר' **יהודה ליב למברגר** הי"ו
קרית צאנז, נתניה
לעילוי נשמות
אביו הרה"ח ר' **עזריאל חיים** בן הרה"ח ר' משה ברוך זצ"ל
נלב"ע ביום י"ז טבת תשע"ז
אמו מרת **איטה יהודית** ע"ה כ"ר יהושע יחזקאל ז"ל
נלב"ע ביום ב' דר"ח מרחשון תשנ"ה
תנצב"ה

משפחת וורובל הנכבדה הי"ו
לעילוי נשמת הבעל והאב
מיקירי וחשובי עדתנו הק' בעיה"ק ירושלים
הרה"ח ר' **אברהם יהושע העשיל** ז"ל
בן הרה"צ ר' אליעזר ז"ל **וורובל**
נלב"ע ביום ג' מרחשון תשפ"ב
תנצב"ה

הרה"ג ר' יחזקאל אהרן שוורץ שליט"א

רב דקהל חסידים בהר יונה, דומ"צ בבני ברק
בן הגאון רבי חיים יעקב מנחם זצ"ל, דומ"צ קרית צאנו נתניה
וחתן הגאון רבי שמואל אליעזר שטרן שליט"א, גאב"ד שערי הוראה ומערב ב"ב
לזכות בנו המו"מ בתויר"ש הבה"ח שלמה יצחק שיחי
לרגל שמחת נישואיו במזל טוב
עב"ג תחי' בת הרה"ג ר' ישראל ירחמיאל יצחק דנציגר שליט"א
בן האדמו"ר מאלכסנדר-קליוולנד שליט"א
וחתן הרה"ג רבי שמעון סופר זצ"ל, רב קהל תורת משה בצפת
יזכו להקים בית נאמן בישראל ויעלה זיווגם יפ"ה, ולרוב נחת ואושר כה"י

הרה"ג ר' צבי ווייס שליט"א

רב ור"מ ביהכנ"ס פא"י היכל צבי נתניה
לזכות בתו תחי' לרגל שמחת אירוסיה במזל טוב
עב"ג המו"מ בתויר"ש הבה"ח יעקב מלך שיחי
בן הרה"ג ר' שמואל שליט"א
יזכו להקים בית נאמן בישראל ויעלה זיווגם יפ"ה, ולרוב נחת ואושר כה"י

הרה"ג ר' יעקב פינחס גבירץ שליט"א

קרית צאנו, נתניה
ובנו הר"ר חיים גבירץ הי"ו - קרית צאנו, טבריה
חתן הרה"ח ר' זכריה דוד וולס הי"ו
לזכות נכדו-בנו יקותיאל יהודה שיחי שנולד במזל טוב
יזכו לגדלו לתורה לחופה ולמעש"ט, ולרוב נחת ואושר כה"י

הרה"ח ר' משה חיים יוספוביץ הי"ו

קרית צאנו, נתניה
בתודה להשי"ת על רוב טובו וחסדו עמו
ולזכות נכדיו שנולדו במזל טוב
אברהם ישראל שיחי בן לחתנו הר"ר יקותיאל יהודה לזק הי"ו
בת תחי' לבנו הר"ר יקותיאל יהודה שיחי
ובת תחי' לחתנו הר"ר יקותיאל יהודה קלוגר הי"ו
יזכו לגדלם לתורה לחופה ולמעש"ט, ולרוב נחת ואושר כה"י